

VERANTWOORDING

Om zich te kunnen oriënteren in zijn ontwikkeling heeft de mens altijd al behoefte gehad aan referentiepunten in zijn geschiedenis: een feit, een datum die een belangrijke ontwikkeling markeert.

Zo is het ook met mei '68.

Mei '68 staat voor de hele zestiger jaren, die in praktisch alle landen ter wereld beroering bracht.

In mei '68 kende de jongerenrevolte haar hoogtepunt, in Parijs. In de voorafgaande jaren had de jonge generatie zich opgesteld tegen het bestaande maatschappijstelsel van autoriteit, inhoudsloze konsumptie, hypokrisie en onderdrukking. In de meidagen van Parijs brachten studenten en arbeiders de revolte tot aan de poorten van de revolutie, d.w.z. een omsmeteling met verstrekkende gevolgen. De ogen van de hele wereld waren hierop gericht, vol angst bij de machthebbers, vol verwachting bij de ontelbaren die tegen hen revolteerden. Door bikkelhard optreden en manipulatie door de gevestigde machten, door de versnippering in de rangen van de strijdenden kwam de doorbraak er echter niet.

Mei '68 was het hoogtepunt en het eindpunt van de jarenlange, eensgezinde revolte; toch heeft die beweging haar stempel gedrukt op de volgende jaren.

De jaren zestig waren dé jaren van de studentenbeweging, die in het volgende decennium nog niet gevenaard is, hoewel het belang en de nood aan een echte studentenbeweging (opnieuw) gevoeld wordt.

Een bijdrage daartoe kan geleverd worden door de beweging van de zestiger jaren onder de loupe te nemen, de karakteristieken, successen en gebreken ervan en de evolutie sindsdien na te gaan.

Dat was de optie die Veto nam om een speciaal nummer over '68 samen te stellen.

Oorspronkelijk was het opzet breder opgevat dan wat in de volgende bladzijden te lezen staat. Vooral door het feit dat de laatste tijd heel wat materiaal geproduceerd is over de zestiger, heeft de redactie zich beperkt tot de studentenbeweging in Leuven tijdens en na de zestiger jaren, omdat deze voor onze situatie wel het belangrijkste is.

Het "Leuvense" gedeelte bevat drie grote brokken: Een analyse van de studenteneisen in de jaren zestig en een voorstelling van de voornaamste organisaties die erbij betrokken waren; in de marge - als referentiepunten - een kronologie van de gebeurtenissen tussen '68 en '68 (vooral "Lewen Vlaams"). Een tweede onderdeel is de ontwikkeling na '68, die in twee artikels wordt weergegeven. Een derde luik gaat in op een specifieke studenteneis, dat nog steeds een teer punt vormt: de inspraak; wat waren de eisen en wat is er van geworden.

Niemand van de huidige studentengeneratie heeft de zestiger jaren echt meeleefd. Toch denken er regelmatig feiten en data uit die jaren op uit het internationale gebeuren, die men vandaag de dag soms niet goed weet thuis te brengen. Daarom wordt er in de marge van de volgende bladzijden een kronologie van belangrijke gebeurtenissen uit de internationale revolte weergegeven.

Ze is een concrete illustratie van een aantal karakteristieken die de beweging van de zestiger jaren kenmerkten; deze zetten we in een eerste bijdrage op een rijtje. Tenslotte willen we de aandacht vestigen op een aantal publikaties en films, die handelen over de revoltejaren.

Dit nummer is geen gestroomlijnd geheel; verschillende visies en analyses komen in de artikels aan bod. Maar de redactie meent hiermee de nodige elementen te kunnen aanbrengen om de uitbouw van een stevige studentenbeweging in Leuven te bevorderen.

DE DAGEN VAN '68

Op het laatste regionaal Lewens VVS-kongres zat het de vertegenwoordigers van de opkomende ploegen blijkbaar wel wat dwars dat er in 1978 geen enkele serieuze actie is geweest; dit na een periode dat er elk jaar wel één of meerdere acties werden gevoerd.

Voor vele actieve studenten kan het wel frustrerend zijn om, precies tien jaar na het studentenrevoltejaar, met een meerderheid van 'tamme' studenten te maken te hebben, hoewel niemand van de huidige studenten '68 zelf meegemaakt heeft. Toch spookte mei '68 door de hoofden.

Tien jaar geleden was dat "spook van de studenten dat over de wereld waart" (D. Cohn-Bendit) de eensgezinde bundeling van krachten door de jongeren om de oude maatschappij duidelijk te maken dat het zo niet meer verder kon: de betutteling, het onmondig houden, de autoriteit door de overheden uitgeoefend op de grote delen van de bevolking. Daartegen protesteerde men, kwam er voor op straat, met visseled succes, maar eensgezind.

Hoe kon die eensgezindheid toen tot stand komen, is de vraag die men zich vandaag stelt. Want er zijn genoeg toestanden die mislopen, die veranderend moeten worden. Weinigen zijn zich daar niet van bewust. Maar ook zij, die er actief wat aan willen doen, zijn gering in aantal en zoeken naar wegen om een grote beweging hier rond los te krijgen. De kracht, de bundeling en de eensgezindheid ontbreekt. Hoe het zover is gekomen, m.b.t. het Leuvense milieu, lees je elder in dit nummer. Hieronder willen we enkel een aantal krachtlijnen aangeven, die het "succes" van de beweging in de zestiger jaren bepaalden. Feitenmateriaal uit de zestiger jaren, ter illustratie, tref je aan in de "Kronologie van de jaren '60", verder in dit nummer.

DE NIEUWE GENERATIE

Een aantal factoren maakten dat de studenten-generatie van de jaren zestig er merklijk anders uitzag dan voorheen.

Voor het eerst kwamen jongeren uit lagere sociale lagen in groep naar de universiteit, waar dit vroeger sporadisch en individueel gebeurde.

Deze evolutie werd mogelijk door de kinder-"boom" (een plotse sterke stijging van het aantal geboorten) na W.O.II.

Maar vooral de economische bloei en de daarmee gepaard gaande verbetering van de sociale situatie van de arbeiders (loonstijging, sociale zekerheid, werktijdverkorting) speelden sterk door.

Niet alleen had de industrie en de uitbreidende administratie nood aan hooggeschoolde kaders, maar door het geloof in de onbegrensde groei van de welvaart, meenden vele ouders dat er een verzekerde toekomst weggelegd lag voor hun kinderen, indien deze hadden gestudeerd; voor minderbevoegde families was er de mogelijkheid om beroep te doen op overheids-tussenkomen voor de studie.

De langere studieduur stelde vele jongeren in staat zichzelf te ontwikkelen en in contact te komen met verschillende stromingen.

De universiteiten waren echter noch materieel, noch ideologisch opgewassen om de grote aanwas van studenten, voor het eerst afkomstig uit diverse sociale bevolkingsgroepen, op te

vangen.

Voorheen hadden de uniefs hiermee niet te kampen gehad: zowel profren als studenten behoorden totdan toe tot hetzelfde kleine selecte milieu van de "happy few". Maar ondanks de nieuwe sociologische realiteit van de uniefs, bleef het instituut universiteit vasthouden aan haar elitair en aristocratische karakter: de onderwijsmethododes werden niet aangepast met als gevolg massa-onderwijs, het gezag van de leerstoel bleef onaangestast; slechts de top van de universiteit

WEEET U DAT ER OOK NIEUW ANDERE PEDAGOGISCHE METHODES BESTAAN?

nam beslissingen m.b.t. de organisatie van de universiteit, zowel binnen de kolleges (onderwijs, onderzoek...) als er buiten (huisvesting van jongens en meisjes apart, voorafgaande toestemming voor studentenmeetings...).

HET ONGENOEGEN

Het ongenoegen dat in de zestiger jaren tot uitbarsting kwam, school al langer bij de jongeren.

De oorlogsgeneratie had haar wereld opgebouwd met haar waarden (waarbij materiële vooruitgang centraal stond). De Koude Oorlog-mentaliteit en de verovering van de welvaart bepaalden de volwassenen-maatschappij en leidde tot verstarring, zonder uitzicht op alternatieven. In deze samenleving kwamen de jongeren niet aan bod, ze hadden geen inbreng, voelden zich onnuttig, werden betutteld en moesten gehoorzamen aan de volwassenen.

Aan deze vastgeroeste en creativiteitsloze maatschappij hadden vele jongeren geen boodschap meer; zij keerden zich ervan af of ertegen. Sommigen vluchtten weg in een eigen leefwereld van drugs en mystiek. Anderen vormden groepen die de "goegemeente" met hun motors en vernielgeraids de stuipen op het lijf

vervolg: p.2

joegen. Dit overtuigde de ouders dat ze aan de jeugd geen verantwoordelijkheid moest geven en haar stevig in handen moest houden; wat op zijn beurt weer leidde tot afkeer bij de jongeren.

Nog niet ingeschakeld in de enggeestige volwassenenwereld (het "klootjesvolk"), begonnen jongeren in te zien dat de daden die de autoriteiten - praktisch zonder kritiek bij de bevolking - stelden, indruisten tegen een principiële rechtvaardigheidsgevoel: atoomwapening, onderdrukking en diskriminatie, oorlog... De kwaliteit van het leven en de waarde van de mens als dusdanig werden ondergeschikt gemaakt aan de ingenomen posities en de heilige welvaart.

Aan de universiteiten groeide bij de studenten de wil om onafhankelijk en autonoom een rol te spelen aan de unief en in de maatschappij (de eerste syndicalistische beweging op het einde der vijftiger jaren). Inbreng in de organisatie en structuur van de universiteit, inspraak in het maatschappelijk leven waren fundamentele democratische eisen, die gesteld werden.

Dit stootte op de onwil van de overheden, die hun gezag en autoriteit niet wilden prijsgeven; hierdoor maakten zij zonder woorden duidelijk dat ze de jongeren, en vooral de studenten die het meest bewust waren geworden, niet au sérieux namen.

DE SPONTANE REVOLTE

Aan de universiteiten werden de studenten het beu om steeds maar tegen de muur van onbegrip en autoriteit te botsen. Voor de overheid en de buitenwereld, die niet wilde luisteren naar de jongeren en geen begrip voor hun strevingen konden opbrengen, brak plots de uiterlijke revolte los.

Soms onbeduidende zaken, maar steeds een manifestatie van de hooghartige houding van de universitaire overheid t.o.v. de studenten, staken de lont aan het kruitvat.

De eerste reactie kwam vaak van een relatief kleine groep, die het meest doordrongen was van een democratisch bewustzijn; hieruit traden spontaan mensen naar voor die zonder geforceerdheid de ontevredenheid onder woorden brachten en hierdoor als leiders door de brede studentengemeenschap werden aanvaard.

De revolte was spontaan en anarchistisch in die zin dat de studentenactie op korte tijd tot een hoogtepunt kwam, zonder dat er in de studentenbeweging een echte aktie-traditie bestond. Zonder veel discussie, zonder veel planning werden akties doorgevoerd, die vlug door een groot deel van de studentengemeenschap werden gesteund. Hoewel niet alle aktievoerders zich bewust waren van de volledige toedracht van het konflikt, werden zij aangegrepen door het feit dat er eindelijk iets gebeurde en dat het tegendeel van de vermeende onomdigheid kon gemanifesteerd worden.

De studentenleiders spaarden zich echter tijd noch moeite om op meetings en publikaties uit te leggen waar hun protest tegen gericht was: tegen de autoriteit en voor demokratisering. En, hoe vaag deze termen soms ook bleven, het waren de begrippen die de bevrijdingsdrang - al zo lang onderdrukt - verwoordde.

Alle opgekropte energie kwam naar buiten en leidde tot, bij jongeren, nooit voordien geziene manifestaties: boycots, teach-ins, bezettingen, stakingen, sit-ins en aanvallen op gebouwen die als symbool golden van de onder-

rukkende overheid. Aan creativiteit, in woord en daad, ontbrak het evenmin.

De overheid, eerst verbaasd door de reactie, daarna geërgerd over de herrieschoppers, greep al vlug naar harde maatregelen: verdachtmakingen, sankties, maar vooral het inzetten van lokale en staatspolitie. Dit optreden verscherpte echter het protest, wat op haar beurt leidde tot steeds hardere repressies.

De demokratiseringseisen bleven niet lang tot de universiteit alleen beperkt. Gebeurtenissen en situaties bij andere bevolkingsgroepen brachten de studenten het besef bij dat men daar tegen gelijkaardige autoriteiten opbotste. En de studenten breidden hun strijd uit. Na enige terughoudendheid t.o.v. de "intellectuelen", vonden studenten en andere groepen (arbeiders, zwarten, oorlogstegenstanders...) elkaar, wat tot grote en eerlijk gemeende solidariteit leidde.

De revolte breidde zich zodoende uit over het hele maatschappelijke leven. En de autoriteiten moesten alle slinkse en harde middelen die haar ter beschikking stonden, gebruiken om haar orde te handhaven.

grond te geven, die ondanks de tegenslagen, moest leiden tot de uiteindelijke overwinning. Door het geëngageerde karakter van de revolte kwam men ertoe inzichten te verwerven via de marxistische literatuur, die van a tot z werd gelezen, bestudeerd en bediscussieerd.

Dit verworven linkse ideeëngoed bracht de studentleiders er echter niet toe contact te leggen met bestaande officiële linkse partijen of vakorganisaties. Integendeel, men richtte zich rechtstreeks tot de basis, omdat in de praktijk gebleken was dat de partij- of vakbondsleidingen er niet op gebrand waren de strijd van hun basis effectief te leiden, maar deze eerder afremden.

Ondertussen zaten de autoriteiten niet stil. Het politie-optreden bleef doorgaan, er werd gemanipuleerd om de solidariteit tussen de verschillende groepen te ondermijnen, er kwamen onderhandelingen en toegevingen.

De lang aanslepende agitatie en het uitbloeden van het enthousiasme van het eerste uur maakten dat de meeste aktievoerenden de deelresultaten van hun strijd gingen accepteren en de revolte verbrokkelde.

De geradikaliseerde studentenkern bleef eci-

De studentenbeweging die op gang was gekomen had geen vaste structuur - integendeel: wisselde regelmatig - of geen duidelijke ideologie. Dit anarchisme, gericht tegen de autoriteit en de onderdrukking, maakte enerzijds de kracht uit van de revolte omdat iedereen er zich in thuisvoelde (de "feestros"), maar betekende anderzijds ook haar zwakte: het plots en euforische karakter van de revolte bood geen garantie voor een lange aktie, die zich - op een aantal resultaten na - blijkaar aandiende, gelet op de onverzettelijke en harde houding van de autoriteiten.

Een aantal mensen, die vaak de stuwende kracht achter de revolte waren, zochten dan ook naar een steviger fundament voor de aktie. Door het contact met andere bevolkingsgroepen en door het inzicht dat ook die in een gelijkaardige situatie zitten, gingen zij op zoek naar de mechanismen die de samenleving bepaalden en wilden hieruit de nodige lessen halen om hun strijd een duidelijk gezicht en stevige

ter geloven in een voortgezette strijd en probeerde haar achterban hiervan voortdurend te overtuigen. Desondanks smolt de aanhang weg, mede door het feit dat velen op politiek gebied nog in hun kinderschoenen stonden en de pas ontdekte marxistische leer niet konden verwerken.

De studentenrevolte van de zestiger jaren was voorbij.

Hoewel zij haar algemene doelstellingen niet heeft kunnen realiseren, schonk zij de studentenbeweging van de volgende jaren haar autonomie en het besef dat zij van betekenis kan zijn voor de maatschappij. ●

mm

Bronnen:

zie publikaties achteraan in dit nummer. Tevens werden gegevens gehaald uit o.a. "Aktie eel", BRT-1 middageditie, 10 mei 1978; "Zo piepen de jongen", BRT-1, 12 mei 1978; Debat over de studentenbeweging, georganiseerd door D.A.F. en V.V.S., 25 april 1978.

HET EISENPROGRAMMA VAN DE LEUVENSE STUDENTENBEWEGING IN DE ZESTIGER JAREN (1)

Beoefening van dit artikel is te peilen naar een aantal programmapunten van de Leuvense studenten tien jaar geleden. In een ander artikel zullen we ingaan op de houding van een aantal verenigingen. In dit artikel beperken we ons tot de universitaire problemen. We maakten hoofdzakelijk gebruik van enkele seminars die de standpunten van Ons Leven (KVHV) en Universitas (onafhankelijk progressief studentenblad, aanvankelijk meer kultureel, maar na 1965 meer de universitaire en politieke toer oppaand) omtrent een serie studenteneisen formuleerden.

OVERHEVELING VAN DE FRANSTALIGE SEKTIE NAAR WALLONIE

De wet van 9 april 1965 op de universitaire expansie ontsloot de grensels voor de Leuvense en Brusselse uniefs, zoals die bepaald waren door de wet van 12 augustus 1911, en waardoor geen van beide zich buiten hun eigen ar-

rondissement mocht uitbreiden. Nu mocht Brussel uitbreiden naar het kanton Nijvel en Leuven naar het kanton Waver. Als experiment mocht Leuven ook kandidaturen Wijsbegeerte en Letteren oprichten in Kortrijk en Franstalige licenties en doktoreten geneeskundige wetenschappen te St-Lambrechts-Woluwe.

De inrichtende macht van de unief van Leuven was voorstander (zie de verklaring van 13 mei 1966) van 1. volledig behoud van de franstali-

ge sekte te Leuven en 2. oprichting van dezelfde kandidaturen als in Leuven te Ottignies (kanton Waver).

De aktie voor de overheveling werd in de studentenpers natuurlijk uitvoerig besproken. Uit de messa artikels vóór 1968 aan de affaire gewijd, blijkt dat de eisen "Leuven Vlaams" ook een andere dan kommunautaire betekenis had. Overheveling, liefst naar centra als Charleroi of Namen, zou een democratischer rekrutering van de Waalse studentenbevolking mogelijk maken. En inderdaad, het was wenselijk de elitaire UCL te demokratiseren. Slechts 5,2% van de mannelijke en 3,5% van de vrouwe-

Ons Leven 1968

lijke UCL-studenten waren uit arbeidersgezinnen afkomstig. Toendertijd lag dat voor de KUL al 14,6% en 3,5%. Ook zou door de overheveling het niveau van de *huurprijzen zakken* en zou de overheveling een *efficiënte sociale politiek* vanwege de KUL, gericht op de werkelijke belangen van de Vlaamse studentengemeenschap, mogelijk maken.

DEMOKRATISERING EN DEMOKRATISCHE UNIEF

De eis voor een democratische unief werd door de studenten zeker gesteld. In *Ons Leven* werd de Leuvense unief een "aristokratische universiteit" genoemd. In alle geval ging het om een niet zo eenvoudige materie. De interne structurering van de universiteit van Leuven was een nogal ingewikkeld spul (waarop we hier onmogelijk kunnen ingaan). In alle geval, *Ons Leven* vond dat er een "centralisatie van de planning en een decentralisatie der besluitvorming" tot stand zou moeten komen. Wat ze er *precies* mee bedoelden wisten de studenten gewoonlijk niet uit te leggen, zodat het bij nogal vage ideeën en voorstellen bleef. Belangrijk alleszins in de eis voor een democratische unief waren het *medezeggingschap* en het *medebeheer*. Tussen beide zit een gradatie verschil: medezeggingschap hield gewoon in dat de studenten hun mening konden uiten; medebeheer betekende een actieve inbreng in de praktische en financiële organisatie van de unief. Zoals steeds bestonden ook nu diverse strekkingen binnen de studentenwereld en namen de studenten ook hier uiteenlopende standpunten in ... Na 1966, in de radikale periode dus, kwam het medebeheer duidelijk naar voren en liet men het medezeggingschap doorgaans als te gematigd liggen.

In het algemeen stelde de eis "voor een democratische unief" een zo komplekse materie voor, en bleven de studentenvoorstellen zo weinig concreet, dat de academische overheid hem met zwier negeerde.

Een ander thema was de *demokratisering van het onderwijs*. Het centrale probleem: hoe moet de stijging van de studentenbevolking gepaard gaan met een evenredige stijging van het percentage kinderen uit arbeidersgezinnen? In de zestiger jaren (nu natuurlijk (?) ook nog) waren de arbeiderskinderen duidelijk zwaar ondervertegenwoordigd: 7,5% in 1954 en 14,6% in 1966.

Een aanzet tot "demokratisering" was de oprichting bij de wet in 1954 van het *Nationaal Studiefonds*, waardoor studiebeurzen werden toegekend aan kinderen uit gezinnen met een

inkomen dat een bepaalde grens niet overschreed. De gedeeltelijke demokratisering die zo tot stand kwam voldeed de radikaler studentengroep niet, en een deel van de studenten begon de eis "studieloon" te stellen. De argumentering was o.a. de volgende: een student mag zijn vader geen financiële overlast bezorgen; de maatschappij "investeert" een bedrag in die student met de bedoeling dat deze later voor de maatschappij zal renderen. Dus moet de student beschouwd worden als productief *werknemer voor de staat*, dus moet ie betaald!

Dit radikaler deel van de studentenbevolking eiste een *gelijk studieloon* voor alle studenten, te halen uit een meer-belasting van hoge inkomens. Ze wilden immers niet een soort studieloon-aalmoes, omdat de student moest gezien worden als *onafhankelijk intellectueel arbeider in dienst van de maatschappij*.

VVS (Vereniging van Vlaamse Studenten), aanvankelijk voorstander van de eis "studieloon", liet deze "onrealistische" (?) eis vanaf 1968-1969 vallen en opteerde vanaf dan voor een betere toepassing van het beurzenstelsel. Desondanks bleven bepaalde groepen studenten voor een globale studietoelagenvergoeding, i.p.v. aalmoezen door het Nationaal Studiefonds toegekend.

Een belangrijk stuk van de demokratisering was de *organisatie van de sociale sektor* (huisvesting: Camillo Torres s.a.; voeding: Alma's s.a.; studentendokter; sociale dienst; enz.). Op dit nogal technische probleem kunnen we hier niet ingaan. Vermelden we slechts dat de huisvesting de grootste aandacht kreeg.

PROBLEMEN I.V.M. DE MAATSCHAPPELIJKE ROL VAN DE UNIEF

Niet alleen de structuren van de unief, maar ook het begrip "universiteit" zelf werd nu *gecontesteerd*. Welke rol heeft de universiteit als "hogere" vorm van onderwijs te vervullen? Heeft de unief als taak een elite van gespecialiseerde vaklieden op te leiden of moet ze méér zijn dan een gespecialiseerde beroepsschool?

Universitas behandelde het probleem geregeld. Het blad vond dat het wetenschappelijk onderwijs efficiënter zou moeten worden, en meer op de praktijk gericht. Het *monitoraat* diende verslagende en er werd aandacht gevraagd voor een *herschikking* van het *examenstelsel* (de willekeur van proffen t.o.v. studenten moest verdwijnen). De studenten hekelden ook de *ideologische vervuiling* van de uniefs, die een onnodige verspilling meebracht.

Het werd vooral SVB (StudentenVakBeweging) dat op deze thema's veel radikaler en consequenter antwoorden ging ontwikkelen: "onze universiteit is een elite- of klasse-universiteit en de radikaal-progressieve studenten eisen een unief ten dienste van de arbeiders!

Tenslotte bekijken we ook even het thema van het *pluralisme*. De unief van Leuven was/is een katholieke unief. Dus werd/wordt de opleiding vanuit een kristelijke levensbeschouwing gegeven zodat elke student die in meerdere of

KRONOLOGIE VAN "LEUVEN VLAAMS"

Deze bijdrage over '68 zoekt niet zoner alle mogelijke verbanden te leggen tussen de gebeurtenissen, maar wel een selectie van de voornaamste feiten uit die periode op een rijtje te zetten

KORTE VOORGESCHIEDENIS

1963-1964

In de Vlaamse en Waalse kringen vindt de idee van afkaping van de kandidaturen naar de provincies ingang.

3 november 1965

Woitrin, een Waalse prof, roept de idee van "olievlak Brussel" op, d.w.z. een Franstalige driehoek Brussel-Waver-Leuven. Hierop volgt een heftige reactie van de Vlamingen: op 15 december komen zowat 4000 studenten op straat.

LEUVEN OP WEG NAAR MEI (?) 68

1965

21 december

Het episkopaat komt in Mechelen bijeen en bevestigt de eenheid van de universiteit. Het belast een studiekommissie (naar de naam van de voorzitter de *Kommissie Leemans* genoemd) met het onderzoek naar een herstructurering van de unief.

1966

Januari

Er wordt veel gediscussieerd over de bischopsverklaring en over de kerstspeech van rektor Deschamps, die er een andere mening op nahoudt.

28 januari

De *Kommissie Leemans* is in een dubbelzinnige sfeer gestart. Volgens haar 5 Vlaamse leden is het principe van de overheveling naar Waver duidelijk gesteld, volgens de Waalse leden van de kommissie moet dit nog onderzocht worden. Door middel van schokstakingen (28.1) protesteren de studenten tegen al dit soort duisternen toestanden. Ze besluiten in algemene staking te gaan vanaf maart als de problemen niet opgelost geraken. De Waalse studenten vragen een vertegenwoordiging van hun afgevaardigden in de kommissie.

februari

Er zijn geen grootscheepse acties, maar wel veel kleine incidenten en soms valse geruchten om de Vlamingen tegen de Waven op te hitsen. Dit zorgt voor een gespannen sfeer. Van studentenzijde wordt de algemene staking tegen de *Kommissie Leemans* tot na Pasen uitgesteld.

maart-april

Weer zijn er geen grote acties, maar van Waalse studentenzijde begint men zich vragen te stellen over hun veiligheid. Ondertussen verschijnen in de kranten vooral artikelen met de mening van verschillende professoren. De studenten blijven wachten op de resultaten van de *Kommissie Leemans*.

23 april

Inzake territoriale expansie neemt de *Kommissie Leemans* geen beslissing. De 5+1 Vlaamse leden eisen dat tenminste de kandidaturen worden overgeheveld. Maar, onder druk van de dekaan, wijzen de 5+1 Waalse leden elke verandering af.

2-3 mei

De onvrede die in studentenmiddens heerst komt tot uiting in een algemene staking.

13 mei

De bisschoppen en de advieskommissie Leemans komen samen. Ze besluiten 1. Rome te raadplegen, 2. geen nieuwe structuren, geen overheveling van de Franstalige sekte en geen autonomie voor beide taaltstelsels.

15 mei

Op de spoedvergadering van KVHV en het Fakultetenkonvent worden de beslissingen van de bisschoppen volledig verworpen.

16-17-18 mei

Ketting van betogingen. De leiders van de studentebeweging nemen allemaal gelijk ontslag.

21 mei

Vlaamse en Waalse studenten plus wetenschappelijk personeel komen samen en bereiken onderling overeenstemming over de uitbreiding van de unief en over de modaliteiten van een geleidelijke overheveling van de Franstalige fakulteiten.

mindere mate openlijker of meer ongemerkt meegegeven werd/wordt. Dit werd in de zestiger jaren meer en meer in vraag gesteld; de eis "voor een pluralistische universiteit" kwam naar voren. Dit thema werd vnl. in *Ons Leven* behandeld in haar radikale periode (1966-1967, als Ludo Martens hoofdredakteur was). Iemand die in Leuven kwam studeren was natuurlijk niet automatisch katholiek, omdat vaak andere motieven dan godsdienst de keuze bepalen: Leuven als typische studentenstad, de mogelijkheid van een "fameus" studentenleven, degelijkheid van bepaalde richtingen, enz. De academische overheid loochende niet dat de universiteit intern pluralistisch was, maar kante zich toch tegen een *institutioneel pluralisme*, d.w.z. de universiteit moest KUL blijven heten.

Het katholieke was anders in de jaren '66-'68 niet meer zo duidelijk. Zo verschenen in *Ons Leven* (1966-1967) geregeld interviews onder de titel: *Ben je katholiek?* Een katholieke universiteit werd niet alleen op zichzelf als voorbijgestreefd afgewezen, maar met haar "bleef ook de Chinese maar van de conservatieve onderwijsstructuur rechtstaan". In *Ons Leven* laside de discussie vaak hoog op naar aanleiding van uitlatingen van deze of gene hoge piet van de KUL. Een katholieke unief werd bestempeld als een overblijfsel uit voorbijgestreefde stadia van de beschaving.

Bijzonder scherp werd gereageerd wanneer redakteur Martens na het verschijnen van een (nu onschuldig te noemen) *seksnummer* van *Ons Leven* door de academische overheid werd aangeraden elders te gaan studeren. Paul Goossens schreef ondermeer: "Wij wensen dat men aan een universiteit over alles kan praten en schrijven, geen enkele beperking van het recht op vrije meningsuiting zullen wij ooit aanvaarden".

Het hoeft geen betoog dat het bijna steeds de SVB-studenten waren die deze ideeën het

sterkst propageerden. Zij waren immers de meest radikale en bewuste groep!

BESLUIT

Een samenvatting geven van wat hier besproken is, lijkt minder op zijn plaats, daarom een bedenking over een SVB-these als slot. De SVB'ers meenden dat "de juiste ideeën op de eerste plaats voorkomen uit de sociale praktijk en dat ze pas in tweede instantie vanuit de boekjes kunnen worden verworven" (2). Deze these gaat volledig op voor de ideeënwereld van de actieve studenten van de jaren '60. Die studentenbeweging was duidelijk het produkt van de massale studentenakties, en niet omgekeerd. *Ons Leven* bv. staat op theoretisch vlak ver ten achter op de massale akties die tegelijkertijd werden gevoerd. Als we de vergetenheid naar vandaag, 1976, doortrekken dan kunnen we stellen dat het precies omgedraaid zit: bij (een minderheid van) de studenten leven progressieve ideeën op een hoog niveau, maar massale akties zijn veel minder talrijk geworden. Leidt hier aub geen oorzakelijk verband uit af!

Verontruste Historici

- (1) De informatie voor dit artikel komt uit een serie seminariewerken van de eerste lic moderne geschiedenis, 1976-1977. Ze werden ons ter beschikking gesteld door Mon De Goeyse en Walter Baeten, waarvoor onze dank. Verder hebben we Jg. 2 van 13 mei (blad van SVB) doorgenomen (1968-1969). Jg. 1 lijkt spoorloos te zijn... Ook een artikel van Louis VOS in *De Nieuwe* (5 april 1974, nr. 523, p. 14-17), getiteld: Het failliet van de linkse studentenbeweging.
(2) 13 mei, Jg. 2, nr. 4-5, p. 1.

kronologie van leuven vlaams

4 juni
De Somer wordt als pro-rector (zouwt als vice-rector) aangesteld.

studenten

K. De Leuven een kruisafgenbica

De verhouding van de Belgische Bisschoppen is een anti-democratisch daktat. Wat in het geding komt, is het aileen de universiteitsstructuur maar de gehele democratische visie.

Wanneer we Frans deze ultra-kerkelijke, diktatoriale beslissingen waaken liggen wij voor twintig jaar totaal gebonden.

Het gaat hem deze keer om zo'n fundamenteel principe, dat wij op de meest radikale manier moeten reageren en daarbij alle mogelijke risico's aanvaarden.

DAAROM BESLUITEN DE NEDERLANDSTALIGE STUDENTEN DAT HET AKADEMISCH JAAR OP

dinsdag 17 mei

VOOR ONBEPAALED TIJD WORDT GESCHORST

TEGEN AUTOKRATISCHE WILLEKEUR.

VOOR EEN DEMOKRATISCHE UNIVERSITEIT IN EEN DEMOKRATISCHE MAATSCHAPPIJ.

13 mei 1968

vakantie

Het probleem Leuven komt in het Parlement. Er wordt ook een aktiekomitee Leuven opgericht. Het is dit komitee dat een programma voor 66-67 opstelt.

september

De studentenorganisaties komen weer in aktie en nemen de taak van het aktiekomitee over. De voettocht Oostende-Leuven wordt voorbereid

4-9 oktober

Voetmars met als thema's: voor een integrale overheveling van de Waalse afdeling naar Wallonië, totale autonomie van de 2 afdelingen, voor demokratisering van het onderwijs, voor een wettelijke regeling op het taalgebruik in het onderwijs.

11 oktober

Ten teken van protest gaan de studenten bij de opening van het akademisch jaar met hun rug naar de proffen staan.

oktober-november-december

Er zijn enorm veel en grote betogingen, die tenslotte door het stadsbestuur verboden worden. De eisen zijn: overheveling van de UCL, vóór een democratische unief (o.a. door betrekking van de studenten bij het universitaire leven door vertegenwoordiging in de faculteitsraden en in de Akademische Raad). De onderhandelingen over dit alles verliepen moeizaam en leidden in de eskalatie tenslotte tot een aktie van de vakbonden en tot een schorsing van de studentenleiders. Ook willen de studenten het Vlaamse volk meer bij de affaire betrekken en ze eisen dat de regering stelling neemt. In die kontekst worden op 13. 12 pamfletten in het parlement gestrooid tijdens een parlementaire zitting.

1967: JAAR VAN DE STILTE VOOR DE STORM

Voor deze relatieve stilte zijn diverse redenen aan te halen: De nieuwe wet op de universitaire ekspansie moet in '68 klaar komen. Het parlement had de diskussie voor 2 jaar gesloten verklaard (maart 66 tot maart 68): de problemen werden naar een kommissie voor kommunautaire betrekkingen verwezen, waarin de Vlamingen erg ondervertegenwoordigd waren. Ondertussen wachtte men van studentenzijde op de resultaten; onderwijs richtte men het 5-Novemberkomitee (met o.a. parlementaire vertegenwoordiging) op; dit komitee werkte op grotere schaal dan Leuven Vlaams.

1968: WONDERJAAR?

2 januari

In "La Libre Belgique" publiceerde prof De Visser een artikel waarin hij de Vlamingen veruit Leuven Frans te wurgten. Enkele weken later als klap op de vuurpijl...

15 januari

de "Conseil Académique" maakte zijn plannen bekend: geen overheveling. In Leuven blijft een volledige Franstalige sekte. In Ottignies komen alleen kandidaturen van een nieuw type. De Conseil weigert zich ook neer te leggen bij een eventuele andere parlementaire

vervolg: p.5

STUDENTENBEWEGING EN ORGANISATIES IN LEUVEN ROND '68

In '68 bestonden natuurlijk ook meer dan 2 organisaties: naast KVHV en SVB had je het FK (Facultetenkonvent), in de marge van de studentenbeweging de UP (Universitaire Parochie), enz. Organisaties als RAL/SNW, CVA of Arbeid bestonden nog niet. In dit artikel beperken we ons tot de strekkingen die naar kwamen in het KVHV (Katholiek Vlaams HoogstudentenVerbond) en in SVB (StudentenVakBeweging), de verhouding van die twee t.o.v. elkaar, en hun verhouding tot het geheel van de studentenbeweging. Temeiden van een aantal organisaties als het VNSU (Vlaams-Nationale StudentenUnie), UW (Universitaire Werkgemeenschap), DWB (Derde Wereld Beweging) en SK (Seriorenkonvent) nam het KVHV beslist de voornaamste plaats in. Deze vrije studentenvereniging ging bv. in 1966 nog door als representatieve vereniging van alle Nederlandstalige studenten. Wanneer de studentenbeweging dan radikaliseerde, zal SVB meer en meer op de voorgrond treden. Het spreekt vanzelf dat KVHV en SVB de moeite van een analyse waard zijn.

KVHV

Binnen het KVHV leefden al geruime tijd een aantal Vlaamse eisen (bv. amnestie, de teltelling, het rijksstatuut voor Brussel, de definitieve afbakening van de taalgrens, de economische ontvoogding van Vlaanderen), en in mindere mate een serie sociale eisen. De evolutie bleef niet stilstaan: in 1964-1965 werd de eis voor demokratisering (van de unief) al naast de Vlaamse eisen gesteld en langzamerhand kwam de eis voor demokratisering zelf centraal te staan.

Tijdens het academiejaar 1966-1967 werden binnen KVHV konkrete plannen gemaakt voor de oprichting van een *studentenvakbeweging* waarvan de oprichting volgde op 3 maart 1967 (of misschien al eind '66?). Deze SVB zou binnen KVHV zich steeds meer marxistisch laten inspireren. Naargelang haar invloed binnen KVHV toenam, kwamen de sociale eisen (o.a. deze voor een democratische unief) meer en meer op de voorgrond.

Deze kentering kwam duidelijk tot uiting in *Ons Leven* (KVHV-blad). In 1965-1966 kwamen de eerste politieke artikels van hoofdredakteur *Walter de Bock*. Preses Tom Swartelé, Paul Goossens en Carl Bevernage behoorden ook tot de geregelde medewerkers. Men vaarde een (gematigd) progressieve en Vlaamse koers. De "maatschappijkritische visie" brak voorgoed door vanaf oktober 1966, na de *verklaring van 13 mei* (van de bisschoppen) en met het verschijnen van een *nieuwe redactie o.l.v. Ludo Martens*. De Vlaamse eisen werden niet verworpen, maar wel gesitueerd in hun maatschappelijk kader. Deze radikale koers bleef aangehouden onder Paul Goossens (die Ludo Martens in 1967 voor de laatste 5 nummers opvolgde, want op 21 februari had Martens moeten ontslag nemen als hoofdredakteur na het verschij-

Omville van een (ernstig) seksnummer; kreeg het onafhankelijke Leuvense studentenblad "Universitas" in 1970 verschijningsverbod.

nen van enkele zgn. "krasse" artikels in het seksnummer van *Ons Leven* en onder René de Préfer en Guy Michel. In deze radikale periode kon men binnen het KVHV min of meer drie groepen onderscheiden: de Vlaams-nationale (konservatieve), de Vlaamse gematigd-progressieve (wellicht de meerder-

vervolg: p.5

heid) en de radikaal-progressieve (met SVB). Zoals zo vaak was de radikaalste groep de meest actieve en dus vond haar lijn bijzonder veel weerklank binnen *Ons Leven*. Zo meende **Ludo Martens** dat moest gedokterd worden aan een democratisch opgebouwde opleiding, propageerde hij een pluralistische unie (een katholieke unie diende volgens hem alleen om andersdenkenden de mond te snoeren) en verwachtte hij niets positiefs van de bisschoppen. Martens was in die periode fel anti-autoritair. Hij legde ook de nadruk van het sociale aspect van de verfransing: "het taal-aspect is komplementair aan het kapitaal-aspect".

De lijn die we als *gematigd-progressief* kunnen bestempelen, situeerde de Vlaamse eisen wel in een sociaal kader (of stelde in ieder geval naast Vlaamse ook democratische en sociale eisen). Ze vertolkte erg uiteenlopende ideeën. Doorgaans stonden deze studenten wel allerlei acties, maar kenmerkend was en bleef het achterblijven van hun politiek bewustzijn. De PVW werd als zondebok afgedaan, en gelijk gestelde *Ons Leven* zijn hoop op een Vlaamse frontvorming (VU en CVP), wat nog enigszins te begrijpen is in een Vlaamse context of op een 'linkse' (?) frontvorming tegen de PVW (BSP en CVP!). Dergelijke "bondgenootschappen" zouden het in 1978 niet meer doen!

De conservatieve *Vlaams-nationale lijn* kwam tijdens de radicale periode weinig aan bod. Zij bleef sluimerend aanwezig, vermits voor en na de radicale periode zij de overheersende strekking was. Deze lijn werd (en wordt voor een groot deel nog) gekenmerkt door het stellen van Vlaamse eisen zonder de oorzaken van de wantoestanden op taalgebied te zoeken in de sociaal-ekonomische sfeer. Misschien is dit wel iets te extreem gesteld: men aanvaardt de soms wel een binding met sociale wantoestanden, maar er werd in alle geval niet aan het (kapitalistisch) systeem geraakt. Deze "blindheid" kunnen we noch als "toevallig", noch als "kwaadwillig" bestempelen: gezien de "ideologie" die deze strekking zich eigen had gemaakt, moest ze sociale wantoestanden wel min of meer als "taboe" of "ongelukjes" afdoen en bleef voor hen niets over dan de oorzaak van alle kwaad te zoeken in bepaalde dekadente theorieën over ras, volk, enz.

Eind oktober 1967 moesten De Preter en Michel ontslag nemen (2). Rond dezelfde tijd verdwenen **Goossens** en de SVB uit het verbond. Ze werden opgevolgd door een redactie o.l.v. Jef Dauwe, de nieuwe preses. Hiermee brak de gematigd-progressieve lijn door. Deze schipperde zowat tussen links en rechts. Het zou nog enkele keren gebeuren dat redacteuren hun ontslag moesten nemen. Telkens kreeg de politieke stellingname van *Ons Leven* een andere klamtoon (meer radikaal of meer reformistisch). De conservatieve lijn - nu kenmerkend voor KVHV - begon op de voorgrond te treden in februari of maart 1970, wanneer hoofdredakteur Soete en preses Ghekière aan de kant werden gezet. Belangrijk hier waren de strubbelingen rond de *mijnwerkerstaking* en het geval *Van Brantegem*. Deze laatste was in de Sovjet Unie in hechtenis genomen omdat hij pamfletten had uitgedeeld in een schouwburg. De redactie Soete keurde in haar laatste nummer van 26 januari 1970 de actie van Van Brantegem af, want Van Brantegem "is rechte en wil de ganse romantiek van voor de tweede wereldoorlog terug invoeren" (3). Bovendien zou hij partijpolitieke bindingen met de Volksunie onderhouden hebben. Het KVHV distantiëerde zich bij monde van *Ons Leven* van Van Brantegem en zou "resoluut, zonder enige inmenging van buitenuit, een progressieve koers varen".

In *Ons Leven* sloeg de stemming om na de afzetting van Ghekière. Op 1 maart mocht Vik Van Brantegem in het blad het verhaal van zijn Moskou-reis schrijven. De oktober-programma-verklaring van dat jaar had de toenmalige lijn nochtans als volgt geëxpliciteerd: "progressief Vlaams, maar radikaal reformistisch" (?). Het is dus aan te raden eerst en vooral de *daad* van deze vereniging te bekijken om er besluiten over te trekken...

SVB EN DE PROGRESSIEVE STUDENTENBEWEGING

Naarmate de "demokratisering" van het onderwijs zich doorzette, kreeg de "typische student" een ander gelaat: meer en meer raakte "de vrolijke parasiet" op de achtergrond; de student ging zich beschouwen als een "intellectueel arbeider". Tegerlijkertijd begonnen

binnen de studentenbeweging de eerste sociale eisen door te dringen (goedkope huisvesting, e.d.).

In dit kader werd in 1958 het studentenparlement opgericht, maar dit was geen lang leven beschoren. Toch bleef een discussie over het studentensyndikalisme voortbestaan. De verwerping hiervan werd gekoppeld aan de Vlaamse beweging. De voorstanders ervan zagen het immers niet zozeer als revendikatief orgaan voor eigen "beroeps"belangen, maar wél als beweging die de volkswelvaart wilde bevorderen door waarrachtige democratisering van het onderwijs; in die zin moesten de eisen tot medebeheer, degressieve toelagen, onderwijs-hervorming, betere huisvesting en redelijke restaurantprijzen begrepen worden. Na de verklaring van de bisschoppen op 13 mei 1966 (vandaar allicht de titel van het SVB-blad) radikaliseerden vooral studentenleiders (veel meer dan de massa). "De verklaring hier voor ligt in het ongelijk vertrekpunt van studentenleiders en doornestudent. Voor de eerste was het democratische inzicht met deze revolutie bezegeld, voor de tweede begon zo'n inzicht pas te groeien. De eerste was al aan anti-autoritarisme toe, de tweede pas aan anti-klerkalisme." (4)

We hebben al gewezen op de nieuwe radicale redactie met Ludo Martens als hoofdredakteur van *Ons Leven* voor de jaargang 1966-1967. Ook SVB werd eind 1966 of begin 1967 opgericht. SVB richtte zich alleen naar diegenen die op een concrete wijze wilden zoeken naar een progressieve beweging. SVB kon toen nog gebruik maken van de infrastructuur van KVHV. De verwijdering die was ontstaan tussen de massa van de studenten en een aantal actieve (radikale) studenten - die een spontane, nog niet marxistische, arbeidersideologie begonnen te ontwikkelen - werd gelukkig versmald door twee gebeurtenissen: een eerste syndikale (studenten)staking voor informatie en medebeheer in december 1966, waartegen de academische overheid reageerde met de schorsing van enkele studentenleiders; en een gelijkwaardige reactie van die overheid op het seksnummer in *Ons Leven* (Martens geschorst). Toch kon de actie tegen deze autoritaire maatregelen (Operatie Ultimatum, april 1967) niet genoeg solidariteit en inzet vanwege de studentemassa bewerkten om de traditioneel-Vlaamse oppositie tegen de SVB in het KVHV te overstemmen. De SVB zag zich daarentegen zelfs verplicht (ook wegens druk van de raad van beheer van KVHV) de studentenvakbeweging buiten en los van het KVHV te organiseren. Zo greep de bewuste *abortus* vanwege KVHV dus plaats...

moet het verbond verdwijnen ?

moet het f.k. weg ?

moet Universitas weg ?

moet Brug verdwijnen ?

ja, brug moet verdwijnen !

moet alles verdwijnen ?

Koninkrijk van de Nederlandse Universiteits Vereniging - KVHV - 19-jrg nr 11 - 2 december 1966

In juni 1967 werden dus alle banden van financiële, organisatorische en ideologische aard met het KVHV verbroken. Slechts het recht op een kroniek in *Ons Leven* bleef (voor hoe lang?) behouden. De SVB had een heel andere werking dan KVHV. SVB zou werken rond cellen, werkgroepen en studiegroepen en zij zou aanmilitantenvorming doen; dit alles lag niet erg vast in structuur. SVB beruiste op vrijwillige medewerking (geen lidmaatschap zoals bij KVHV). Om het succes te verzekeren moesten kernen worden opgericht in iedere fakulteit. Ondanks het verlies voor SVB van een belangrijke infrastructuur (organisatie, financiën,

vervolg: p.6

kronologie van leuven vlaams

oplossing. Men wilde ten alle prijze "Louvain à Louvain" houden en daarmee uit.

17 januari

De studenten gaan in algemene staking en eisen: het ontslag van De Somer tot er een beslissing over de overheveling bekend gemaakt is; een onmiddellijke beslissing van de bisschoppen; het afkeuren van het budget van de Leuvense unie door de Vlaamse parlementariërs. Kortrijk verklaarde zich solidair. De rijkswacht treedt brutaal op en de studentenleiders worden opgepikt.

24 januari

Leuven is een pot kokende olie. De kolleges worden opgeschort en een samenscholingsverbod wordt afgekondigd.

februari

De rellen slaan over op de middelbare scholen (en andere unies).

6 februari

Zwarte Dinsdag. Er is een grote betoging van studenten en scholieren. Onenigheid in het parlement leidt tot de val van de regering van sterke man Vanden Boeynants. Heel de affaire had gezorgd voor spanningen binnen de toen nog volledig nationale partijen, en zelfs de Belgische bisschoppen waren het al niet meer eens met mekaar. In mei '66 had de CVP-kamerfractie bij monde van haar voorzitter Verroken al een wetsvoorstel ingediend voor de doortrekking van de staalwetgeving van 1932 tot op het niveau van de universiteiten. In deze toestand van algeheel desakkoord was het logisch dat de CVP een nieuw voorstel zou doen, niet om de regering te doen vallen (VdB is van de PSC), wél om een duidelijke verklaring van de regering uit te lokken. De verklaring van VdB de dag nadien handelde niet uitdrukkelijk over de overheveling van Leuven, zodat de 8 CVP-ministers ontslag moesten nemen en de eerste regering van sterke mannen na W.O.II viel over studenten!

De studenten eisen dat de overheveling opgenomen worden zal in de regeringsverklaring van de volgende ploeg. Een deel van de Waalse zijde blijft weigeren. De stakingen blijven nog een tijdje verder gaan, maar bij gebrek aan onmiddellijk perspectief bloedt de zaak dood.

20 september

De bisschoppen beslissen de overheveling (in etappes) en keuren het expansieplan van de UCL goed.

19 november

In het Belgisch staatsblad verschijnt het nieuwe reglement van de universiteit van Leuven: Leuven Nederlands en Leuven Frans krijgen elk de titel van unie; KUL en UCL krijgen elk eigen statuten en bevoegdheden; een raad van beheer koördineert de twee unies; enz.

december

Opnieuw breken stakingen uit, ditmaal rond de infrastructuur van Leuven Vlaams en rond de vertegenwoordiging in de diverse raden. Maar de interessepunten zijn nu duidelijk aan het verschuiven: vooral democratisering van het hoger onderwijs en de splitsing van de beheerraad komen op de agenda.

Alles samen zou je dus kunnen zeggen dat Leuven op mei '68 eerder Leuven mei '68 en Leuven januari '68 is geweest.

Maar tenslotte lijkt het erop dat de grote dagen van de progressieve studentenbeweging niet zozeer in '66 of '68 liggen, maar eerder in '69 en '70, uiteraard voortbouwend op de dynamiek die in die jaren ontstond.

I.o.v. Verontruste Historici

vervolg van p.5

weekblad), slaagde zij erin het isolement te vermijden, en dat door zitting te nemen in het "Aktiekomitee Universitaire Expansie", dat werd opgericht omdat het loggere representatieve FakultetenKonvent de aktie rond de overheveling - gekoppeld aan demokratisering - niet adequaat kon voeren. In het Aktiekomitee was de SVB-inbreng zelfs doorslaggevend op grond van een betere analyse en meer ervaring in de studentenpolitiek (Paul Goossens). Anderzijds bleef een strakke organisatorische en ideologische uitbouw van SVB voorlopig echterwege, wat toeliet in brede progressieve kring aanhang te krijgen, onder meer via het eigen blad *13 mei*, door voormalige *Ons Leven*-redakteurs samengesteld.

In 1968 kwam het binnen de studentenbeweging tot een breed "Leuven-Vlaams"-front tegen de expansieplannen van Leuven-Frans (januari-revolte). Deze strijd werd bijna onmiddellijk in een bredere maatschappelijke kontekst geplaatst. De massa radikaliseerde nu sterk, en het progressief klimaat bleef aanhouden, mede dank zij de uitbarsting van *mei '68* in Frankrijk.

SVB profiteerde uiteraard van dit klimaat en won dus aanhang. SVB ontwikkelde steeds duidelijker een marxistisch-leninistisch (lees: maoïstisch) (partij-)standpunt, maar in de toenmalige linkse konjunktuur kwam daartegen weinig reactie.

Op een *volksvergadering* werd beslist een vakantiewerking op touw te zetten, ondermeer om de opties uit te werken die de studentenbeweging zou nemen voor het volgend academiejaar. Zo moest bv. een standpunt ingenomen worden in de door de akademische overheid (onder druk van de kontestatibeweging) opgerichte *Kommissie Universiteitsherstructurering*. Maar in de praktijk was het nagenoeg alleen SVB die de voorbereiding ernstig nam... Daarbij liep de vakantiewerking uit op een nogal dogmatische (studie van Lenins *Wat te doen?*, 1902) SVB-kadervorming. Blijkbaar was de "zuivere lijn" in de inner-cercle van de organisatie al vastgelegd, maar werd ze gekombineerd met een "pedagogische praktijk", die afwijken-de meningen onzichtbaar neutraliseerde zonder de vertolkers ervan af te stoten. Dat de *ideologie* hoe langer hoe meer een *gesloten karakter* kreeg, bleek bv. uit een pamflet n.a.v. de Tsjecho-slovakische-krisis, waarin (toch nog) de *inval* zelf werd veroordeeld, maar vooral de ontwikkelingen binnen Tsjecho-slovakische zelf. (5)

Hoe kunnen we de ideeën van SVB-leden in het algemeen typeren? De SVB-studenten stelden doorgaans de meest radikale eisen: medebeheer, pluralisme... De taalstrijd werd dus in een ruimere kontekst geplaatst, maar gaandeweg nam de interesse voor dit thema bij hen af (6). Ondertussen ontdekten ze meer en meer het China van Mao en het *maoïsme*, na in het begin nogal wat sympathie gehad te hebben voor *Ché Guevara* en voor Cuba. Toch was dit *maoïsme* nog niet gebonden aan een strikte partijpolitiek. SVB bleef niet alleen stilstaan bij de Leuvense studentenproblemen, maar toonde ook ruime interesse voor andere studentenbewegingen (Berlijn, Parijs...), voor de bevrijdingsbewegingen in de Derde Wereld (Ché), enz. SVB heeft zich waarschijnlijk nooit pro-Russisch opgesteld, maar ze wist met de USSR in het begin toch niet goed weg. Naargelang ze evolueerde zou ze de USSR steeds feller gaan veroordelen (wat logisch samenhangt met de maoïstische politiek).

We stelden zoëven al dat de doktrine bij deze organisatie een steeds belangrijker plaats ging innemen. Hierop volgde een vervreemding van de Leuvense studentenmassa (nog niet van de voorhoede). De mislukking van het nationaal SVB-blad *Genster* leek er eveneens op te wijzen dat de afstand tussen het Leuvense SVB en de andere progressieve groepen in de lande (Niet Universitair Hoger Onderwijs, Middelbaar, andere uniefs) groter was dan tot dan toe aangenomen. In november 1968 kwam de *aktie rond het Informatierecht* niet voldoende van de grond (een deel van het FK en een enkeling van KVHV deden ook mee): dit illustreerde de groeiende afstand tussen SVB en haar basis.

De SVB-leiding vond deze mislukking niet zo erg: zij hechtte meer belang aan *kontakt met de arbeiders*, dat zij in die maanden oktober en november 1968 voor het eerst intens wist tot stand te brengen door naar de *Ford-staking* in Genk te gaan.

"Intussen was in kringen van UCOD-operatie *Restitutie, organismen die zich bezighouden met ontwikkelingshulp, en gedeeltelijk ook vanuit de werkgroep Derde Wereld van SVB een progressieve beweging op gang gekomen die probeerde vanuit de belangstelling voor de ontwikkelingsproblemen studenten een (links) inzicht te verschaffen in de structuur van de Westerse samenleving. De belangstelling hiervoor, en voor ekstra-universitaire problemen in het algemeen, was door de onmacht van de studenten om het informatierecht van de overheid af te dwingen, ten zeerste toegenomen. Tijdens de rest van het studiejaar en het begin van 1969-1970 ging de hoofdaandacht uit naar de poging van de progressieve krachten te bundelen tot een "Derde Wereld Beweging", die er aanvankelijk wel in slaagde een nieuwe groep studenten te mobiliseren, maar uiteindelijk, op een gelijkaardige manier als SVB, versandde. De hulp aan de stakende mijnwerkers in januari 1970 was hier het breekpunt. (...) Als uitvloeisel ervan presenteerde zich in oktober de Marxistisch-Leninistische Beweging (MLB), die "Alle Macht aan de Arbeiders" als doelstelling koos, en de universiteit nog slechts beschouwde als een interessant rekruteringsveld en logistische basis voor steun aan de arbeidersstrijd." (7)*

Voor de studentenbeweging als dusdanig is dit een rampzalige evolutie geworden. Aangezien de doorsnee-student vervreemd geraakte van de militant en het werktrein buiten de unief was geplaatst, liep de studentenoppositie voor een deel leeg. Een hoop MLB-ers trokken immers naar "het terrein van de primaire tegenstellingen", de fabriek, en gaven hun studie op om daar de klassenstrijd te gaan voeren. In Leuven waren dus op één twee drie vele van de beste kaders weg... In 1970 ontstond de Leuvense afdeling van de Socialistische Jonge Wacht (SJW) met als gevolg in de eerste jaren eindeloze discussies waarop zelfs akties dood liepen. De Akademische Overheid kon voorlopig weer op twee aren tegelijk slapen.

OPMERKINGEN EN BESLUIT

Een vrij komplekse opgave waarop we niet ingegaan zijn, zou erin bestaan de rol van het Fakultetenkonvent (FK), een soort voorloper van de huidige Kringraad, en haar houding t.o.v. de vrije verenigingen te analyseren. Vermelden we slechts dat het geregeld tot conflicten kwam tussen het FK (een log orgaan en de veel soepeler vrije verenigingen. We verwijzen hier ook naar het artikel van R. Falter in *Veto*, jrg. 4 nr. 14 (*Janus*) dat op deze problematiek ingaat.

Houden we ook met het FK rekening, dan kunnen we besluiten dat voornamelijk 2 konflikt-situaties rond de studentenorganisaties de studentenbeweging hebben gehinderd: 1. de afstand die groeide tussen de vrije verenigingen en de Leuvense studentenmassa en 2. de conflicten tussen FK en de actieve vrije verenigingen plus aktiekomitees. Het is dus het eerste punt dat we hier hebben uitgediept. We wezen erop dat KVHV haar aanhang verloor door haar rechte koers en door de uitsluiting van haar linkse vleugel, terwijl SVB zich buiten de studentenwereld ging plaatsen en zich direct naar de arbeidersklasse ging richten, gekoppeld aan een maksimalistische politieke lijn. ●

Verontruste Historici

- (1) De informatie komt veelal uit dezelfde bronnen die we raadpleegden voor het artikel: Het eisenprogramma...
- (2) Dit is het begin van een reeks "zuiveringen" in het KVHV. Uiteraard heeft KVHV - zoals iedere organisatie - het recht te doen en laten wat ze wil. Sta ons toe onze "historische bevoegdheid" even te buiten te gaan en ons te vergenoegen over het latere "verval" van KVHV. We staan dan ook helemaal achter het *Veto*-artikel De Verrellending van het KVHV (jg.4, nr. 1).
- (3) In *Universitas* (progressief studentenblad) wordt er nog een schepje bijgedaan. Men betreurt dat Van Brantegem niet "van de ene Slavische kerker naar de andere Siberische zoutmijn gesleept wordt".
- (4), (5) en (7) Dit zijn uittreksels uit het artikel van L. Vos in *De Nieuwe*, nr. 523, 1974.
- (6) Kenmerkend is bv. dat SVB naar het eind van het schooljaar 1968-1969 demonstreerde samen met en voor Franstalige studenten.

WAAROM DIE NEERGANG VAN DE STUDENTEN-BEWEGING NA '68? WELKE REMEDIE?

Het zal wel niet meer gezegd moeten worden dat een studentenrevolte in de huidige Westerse samenleving onmogelijk op zichzelf een revolutie kan forceren. Beslissende gevechten blijven in het kapitalistisch Westen deze tussen Arbeid en Kapitaal. Dit wil niet zeggen dat een studentenrevolte geen invloed zou hebben. Tenslotte is de regering van de sterke man in spe, Vanden Boeynants, over januari 1968 gevallen...

De opgang was, internationaal gezien, vrij plots en erg hevig in 1968 en dat zowel in Duitsland, Frankrijk, Italië, de VSA als elders. In Leuven was de agitatie al een tijdje bezig, maar rond relatief andere assen. De internationale opgang had te maken met het "demokratiseringsproces" aan de universiteiten: door de snelle industriële ontwikkeling na W.O.II had de industrie hooggeschoold (universitair) personeel nodig. Daarbij was er een sterke groei van de staatsadministratie, die ook heel wat krachten opsloopte. In die zin passen de studentenrevoltes wel in het klas-

sieke schema van "wrijvingen tussen produktietechnieken en produktieverhoudingen", nl. de groei/ontwikkeling van de technieken ten voordele van de produktie en de verhoudingen tussen mensen (kapitaal-arbeid) die dit meebrengt. De groei ("demokratisering") van het onderwijs beantwoordde aan een ontwikkelingsstadium van de produktietechnieken (of -krachten, zoals je wilt), wat onmiddellijk de grenzen van die demokratisering laat zien (nl. als voldaan is aan de behoeften van industrie en administratie, is het gedaan met de groei/"demokratisering" van het hoger onderwijs).

De studentenrevoltes waren in die zin helemaal geen toevalligheden.

In alle geval, er was hooggeschoold personeel nodig, en dat kon niet meer alleen komen uit de klassieke bevoorrechte lagen omdat de basis daar te klein was. En dus moesten nieuwe lagen aangeboord worden. Meer en meer kinderen van minder elitaire lagen moesten worden aangeboord en kwamen dus aan een nog zeer aristokratische unief. Zo was de bodem van de spanningen natuurlijk direct gelegd. Die internationale opgang had haar mogelijkheden, en haar grenzen. Zo was ook de neergang van de revolte een internationaal gebeuren. Internationaal zit het in België nog niet zó slecht als wel eens wordt gesuggereerd, vergelijk bv.

vervolg: p.7

met West-Duitsland (alhoewel het verheugend is op te merken hoe de *arbeidersbeweging* zich radicaliseert in een aantal landen, o.a. West-Duitsland). De economische neergang zal wel meespelen in de neergang van de studentenbeweging en dat in de latere fase (na pakweg 1973), maar in de beginfase speelden zeker een heel pak andere, ook samenhangende factoren mee.

Het jongerenmilieu, daarin begrepen het studentenmilieu, is nooit een schoolvoorbeeld geweest van zeer lange, volgehouden, actie. Dit is voor een studentenmilieu nog dubbel duidelijk: naast de relatief jonge leeftijd speelt dat heel het milieu op 4 tot 5 jaar tijd vernieuwd is. Waarden van een vorige generatie worden niet meer gedragen door dezelfde mensen en ze vervagen. Tegelijk duiken andere op.

Een studentenbeweging heeft spontaan de neiging conjunctureel te zijn. Vanaf 1970 ongeveer ging de trein in neergeende richting. Zeker, dit had te maken met een (heersende burgerlijke) cultuur: als de burgerij plots haar "fundamentele waarden" aangetast zag, dan volgde natuurlijk snel de reactie. In de kranten kon je berichten lezen van een studentenrevolte die een marginaal verschijnsel was; ook haar verwekkers waren marginaal. Ging het niet om het werk van kleine minderheden, beroepsagitatoren, communisten? Toonden de studenten niet dat ze niet meer waren dan een laag gefrustreerde profiteurs? Dit standpunt drong natuurlijk vrij makkelijk door, ook in bepaalde lagen van het studentenvolk zelf, nl. in die lagen die niet geraakt werden door de radicalisering. Voor hen waren deze "merkwaardige gebeurtenissen" meteen uitgelegd en onschadelijk gemaakt. Als al bepaalde delen van de studentenmassa aangevreten werden door de burgerlijke ideologie, hoeveel dan niet nog meer de bevolking, die haar informatie bijna alleen uit die media haalde? Zo raakte de studentenbeweging gedeeltelijk geïsoleerd.

Ook kwam 1968 internationaal voor het klassieke dilemma te staan. Het gaat om een dubbel effect: 1. wanneer een beweging haar hoogtepunt bereikt, dan heeft ze per definitie een massale aanhang. Maar een deel radicaliseert zich, en een pak volgt niet. Dus: polarisatie. Zo geraakt de beweging verdeeld, en zulke situatie kan ze natuurlijk niet lang volhouden. 2. Een beweging moet overigens vooruit, kan niet blijven ter plaatse trappelen, en zo loopt ze het risico te marginaliseren als ze te fel gaat voorop lopen op haar basis. Op die manier ontstaat de breuk, en het geval bloedt gedeeltelijk dood.

Nadelig voor het bestaan van een beweging is natuurlijk het *vernemen van de studiedruk*. Of dit nu ligt op het vlak van een cursusverzwaring, of van de invoering van een tweesemesteriële eksamensysteem, of welke maatregel in die zin dan ook, als het effect is dat je méér achter je boeken moet om te slagen, en je dus minder tijd hebt om andere dingen te doen, dan is dit nadelig voor een studentenbeweging. Een te sterke technokratisering/rendabilisering/verzwaring van de studiedruk

is tenslotte dodelijk voor de beweging. Wil ze overleven dan moet hiertegen uiteraard fel gestreden worden.

Waar studenten maar weinig aan kunnen doen is het wegvallen van een *scholierenbeweging* die in de jaren '68 tot en met VdB zorgde voor een basis, waarop aan de uniefs kon worden verdergebouwd. Nu is het (helaas) veel te vaak zo dat eerste kanners politiek *nergens* staan. Geen verwijt aan hen, verre van. Maar een moeilijkheid is het wel.

LEUVENSE FOUTEN

Een aantal van deze fouten, tekortkomingen en vergissingen waren bijna onvermijdelijk. Zo was het in het begin voor SVB (StudentenVak-Beweging) natuurlijk erg lastig de hele KVHV-structuur te moeten missen. Een minimum aan *apparaat* moet je gewoon hebben, en als je van vandaag op morgen alles kwijtspeelt, dan voel je onvermijdelijk de gevolgen.

SVB maakte duidelijk de fout zich te *strak* te gaan *organiseren*, te fel het organisatiepatroon van een partij te willen overnemen. Een te sterke organisatievorm belette SVB blijven een massa basis te *organiseren*. Daarbij ging SVB te fel en te *zwaar de ideologische toer* op, ging ze een te hoog theoretisch niveau naar buiten uit aanhangen, te zwaar overkomen voor de massa van de studenten om nog aantrekkelijk te zijn. Ook de *drang naar de arbeiders* was niet positief voor de Leuvense studentenbeweging op zich, omdat veel te veel kaders wegvielen. Daarbij was de omvorming van SVB in MLB (Marxistisch-Leninistische Beweging) niet te best voor de beweging in deze stad: MLB kon veel te weinig mensen aantrekken door haar hoog programma en haar strenge opbouw. Zo viel elke brede organisatie voor links weg. De nieuwe organisaties (SJW, CVA, enz.) konden het gat niet opvullen, trouwens de conjunctuur liep niet in die zin na 1970... Het ontstaan van nieuwe organisatie had wel een verhoging van het politiek en theoretisch niveau van de voorhoede tot gevolg, wat natuurlijk goed was. Negatief was dat het niveau van veel discussies (o.a. in aktiekomitees) té hoog ging liggen voor een pak studenten.

Erg slecht was ook het altijd terugkomend *maoïstisch trekje* elke actie naar hun hand te willen zetten, eventueel met *manipulatie* en al. De anderen lieten/laten zich dan uiteraard niet doen, dus: veel discussies en *ruzie's*. Dit komt wederom de beweging in zijn geheel niet ten goede.

Wellicht is ook het wegvallen van echte *leidersfiguren* (à la Paul Goossens, Ludo Martens, Carl Bevernage, enz.) waarmee een massa zich kon identificeren negatief geweest voor het massale karakter van de beweging.

OPLOSSINGEN

1. Een levende studentenbeweging onderstelt het bestaan van een *brede organisatie*, met een *studentenprogramma*. Volgens ons moet elke

vorm van korporatisme vermeden worden in het eisenprogramma van de studentenbeweging en kan ten gepaste tijde de band met de arbeidersbeweging gerust gelegd worden. Samenwerking met de syndikaten zonder vijfde wiel aan de wagen te worden kan/moet natuurlijk. De bedoeling van zulke organisatie moet zijn wat SVB in het begin was: een organisatie waarin veel mensen zich herkennen, waarin en waarmee ze willen samenwerken.

2. Dit veronderstelt ook dat men *in het naar buiten treden* op een *"menselijk" niveau* werkt. We bedoelen: een niveau dat door de massa der studenten kan verstaan worden. Diskussies waarvan de brede studentengroep het nut niet ziet, mogen er natuurlijk zijn, maar ze horen volgens ons *niet* thuis in de brede propaganda van zulke organisatie.

3. Het bestaan van organisaties als Arbeid, CVA, RAL/SJW, MLB/AIB/Amada, KVS, enz. is niet weg te cijferen uit de studentenbeweging anno 1978. Die klok mag trouwens niet zomaar 10 jaar teruggedraaid worden. We denken wel dat de progressieve studentenbeweging er toe moet komen systematischer naar *eenheid van actie* te streven *binnen het kader* van de opbouw van een *brede progressieve studentenbeweging*. Basisvoorwaarde is uiteraard dat dit alles op een loyale basis gebeurt, m.a.w. dat geen enkele organisatie in de eerste plaats haar opbouw op het oog heeft, en pas in de tweede of derde plaats die van de studentenbeweging. Hier geldt weer hetzelfde motto: geen manipulatie aub.

4. *Elke actie* moet volgens ons *gevoerd worden door de studentenbeweging zelf*. Niet door haar vertegenwoordigers, en niet door haar organisaties in haar naam. Een (door om het even welke vrije vereniging, raad of kring) gemanipuleerd aktiekomitee of algemene vergadering is een afbreuk aan de opbouw van een progressieve studentenbeweging. In die zin drukken we sterk op het *demokratisch organiseren van akties*: de mensen moeten hun zaak zelf in handen hebben. Politieke organisaties of raden moeten uiteraard ook hun mening naar voor brengen, kunnen uiteraard ook actief meewerken aan de uitbouw van de actie, hun infrastructuur ter beschikking stellen, enz. maar hun mening opdringen mag geen enkele.

5. *Kringwerking* zien we in dezelfde zin: elke kring zou er moeten naar streven zichzelf zo democratisch mogelijk te organiseren. Dit kan bv. door iedere presesandidaat te verplichten een zeker programma voor te leggen, waarover discussie mogelijk is. Dit kan verder ook door aan de kringvergaderingen uitgebreide beslissingsbevoegdheid toe te kennen, enz.

6. Volgens ons stelt het dilemma "spontaneïteit - georganiseerdheid" van een actie zich niet. Het komt er wel op aan de mogelijkheid te hebben, *het kader, om spontane akties op te vangen* in een brede structuur. Spontaneïteit is op zich geen garantie op sukses.

7. Binnen de mogelijkheden van het milieu ziet het er naar uit dat de huidige discussie n.a.v. de *VVS-kongressen* een belangrijke stap in de *richting* kunnen zijn. Zowel de stellingen van de *Tendens* als van *MLB* tenderen in de richting van samenwerking. De ene ziet het ruimer dan de andere, maar alle, de discussie komt eindelijk deftig van de grond. En dat mét *konkrete* voorstellen.

8. Het is waar dat de studentenbeweging een vonk kan zijn voor de arbeidersbeweging, het is waar dat het een rekruteringssterrein is om rond primaire tegenstellingen te werken zoals *MLB* stelt. Maar het belangrijkste voor de progressieve studentenbeweging is toch dat de *strijd* gestreden wordt *binnen het dominant ideologisch apparaat*! Dat zgn. "onvermijdelijkheden" van het huidige sociaal-economisch stelsel doorprikt worden, dat zoveel "logische" en "normale" of "onvermijdelijke" dingen en toestanden op de helling gezet worden, dat anti-kapitalistische antwoorden geloofwaardig gemaakt worden door ze deftig te funderen, enz., enz.

In een P.S. zouden we willen stellen dat de huidige studentenbeweging zich helemaal niet blind hoeft te staren op '68. *Kwantitatief* zijn we er hard op achteruit geboerd. Maar we geloven *kwalitatief* een heel stuk verder te staan dan 10 jaar terug en die troef is toch ook niet weg.●

DE LEUVENSE STUDENTEN- BEWEGING VAN 68 TOT 78: DE TELEURGANG DER IDEALEN

Het is de bedoeling van dit artikel een synthese weer te geven van de periode 1968-1978 in de Leuvense studentenbeweging. We zouden het onszelf daarbij gemakkelijk kunnen maken, door alleen een som van feiten op papier te zetten, maar bewust opteren wij niet voor die keuze. Het koudweg neerpennen van gebeurtenissen verklaart immers niet en we willen dan ook zoeken naar een lijn in en oorzaken van tien jaar werkelijk versnelde evolutie. We zijn onszelf bewust van de problemen die dat sheept, in de mate dat we mogelijk moeilijk afstand kunnen nemen van bepaalde feiten waar we - zeker voor de laatste jaren - rechtstreeks bij betrokken geweest zijn, maar het gaat hier dan ook slechts om een eerlijk bedoelde poging naar achtergronden te speuren, waarbij we de konklusie aan anderen willen overlaten. Voor het jaar 1968 en wat voorheen gebeurde, verwijzen we naar de artikels van de Verontruste Historici; zelf nemen we de draad op bij de aktie Informatierecht.

DE BREUK IN DE LEUVENSE STUDENTEN BEWEGING 1968-1969

Toen het ontwerp van de overheveling van Leuven-Frans naar Wallonië in februari 1968 door het parlement was gehaald, betekende dit een succesvol einde van de aktie Leuven-Vlaams. De Vlazen paktten langzamerhand hun biezen, in Mechelen treurden de bisschoppen nog na over hun gezichtsverlies, Piet De Somer zat comfortabel in zijn rektorstoel en Leuven kreeg zijn Vlaamse universiteit. Maar die was er nog niet en met de opbouw ervan moest nu begonnen worden, want allen waren het erover eens dat met de splitsing het nu ook tijd was voor hervormingen. De eensgezindheid aan Vlaamse zijde van AWP en studenten tijdens de akties en de succesvolle afloop hadden iedereen immers in een euforie gebracht en er heerste een algemene sfeer van "we gaan een nieuwe universiteit bouwen". Het feit dat men op gelijke voet aan de akties had deelgenomen zinderde nog na in het Komitee voor Universiteitsherstructurering, dat in juni door de Akademische Raad werd opgericht en waarin vijf professoren, vijf assistenten en vijf studenten zouden zetelen. Aan studentenzijde wilde men zich daar degelijk op voorbereiden en daarom werd de toegang gevraagd tot de noodzakelijke informatie, via aanwezigheid op de raden van de universiteit. De akademische overheid weigerde echter de bureaus van de fakulteiten en de Akademische Raad open te stellen en reeds bleek hoe wankel het vertrouwen tussen de "oudstrijders" van enkele maanden voorheen was. De vraag van de studenten werd nu een eis en men hield een eerste korte aktie: de bezetting van het Spoelberghinstituut in de Krakenstraat. Op een volksvergadering werd besloten in de vakantie de herstructurering grondig voor te bereiden. Deze snelle eskalatie was typerend voor de tijd: niet alleen de eigen recente ervaringen klonken nog door, maar ook de toestand in het buitenland (Duitsland in april, Frankrijk in mei) en men mocht dan wel aan de opbouw van de nieuwe universiteit bezig zijn, de herinneringen aan het optreden van de bisschoppen en derijke wacht deed velen aan het nagestreefde Utopia wijfelen. Vandaar het sterke wantrouwen en de radikale eisen, die dadelijk bij het eerste incident geformuleerd werden.

De voorbereiding in de vakantie werd door de meeste studenten genegeerd en enkel SVB was bereid de zomer op te offeren aan de herstructurering. Vrij spoedig groeiden de vergaderingen

dan ook uit tot discussiedagen over de te volgen strategie van de studentenbeweging in het algemeen en de rol van SVB in het bijzonder. Van eigen plannen voor herstructurering kwam - mede door het tekort aan informatie over de universiteit - niets in huis en SVB kwam eruit te voorschijn als een strak georganiseerde partij, waarin de marxistische lijn voortaan primeerde. Het eerste doel was nu het bekomen van het volledig informatierecht. Het konflikt kondigde zich al aan toen de akademische overheid Ludo Martens, leider van SVB in 1968, aan het begin van het nieuwe academiejaar de deur wees en hem daarbij geen recht op verdediging liet: met een juridisch foeffe (Martens was het jaar voordien niet ingeschreven geweest en dus kon geen dekaan hem in de tuchtcommissie vertegenwoordigen) werd de tuchtprocedure omzeild. Tegenover SVB was dit duidelijk een bewijs van onwil. En de uitsluiting van Martens werd spoedig verbonden met de in oktober weer op gang gekomen aktie Informatierecht. Want toen Mgr. Maertens, de vice-rector, op 7 november als argumentatie naar voor bracht dat "de vrije universiteit zelf beslist wie zij wel en wie zij niet wil", en hij op de vraag "wie is dan die universiteit?" antwoordde met "de Akademische Raad", was dit voor de studenten duidelijk dat zij niet tot de vrije universiteit werden gerekend. Diezelfde Akademische Raad weigerde op 25 november een studentendelegatie, die door het aktiekomitee gestuurd en door het Fakultairenkonvent (FK - de voorloper van de Kringraad) gesteund werd, te horen, vanwege de aanwezigheid van SVB'er Walter de Bock, al was een "studentenvertegenwoordiging" uitgenodigd geworden. Het was duidelijk dat de akademische overheid SVB wilde buitenspel zetten, omdat, zoals de Akademische Raad in een persmededeling op 13 november te kennen had gegeven, deze volgens haar "een toestand van permanente agitatie wenste te scheppen". De pers nam deze versie (andermaal) gewillig over, maar een week na de weigering van de delegatie, op 4 december, besloot de algemene vergadering van het FK (toen nog openbaar en dus massaal bijgewoond door SVB'ers) de algemene staking uit te roepen. De aktie was kort, maar hevig. Vooral SVB, dat nu handelde volgens de in de zomer bepaalde strategie, streed in de vuurlijn. Toch was de medewerking van het gros der studenten beuident minder dan in januari. Deze aktie was namelijk iets nieuw: niet meer het bijna gewoon geworden Leuven-Vlaams, maar de herstructurering van de universiteit, een materie die de meesten onbekend was. Ook de evolutie van SVB was voor velen onopgemerkt gebleven. Daarbij was de aktie ditmaal niet gedekt door de professoren (in januari had de VVP opgeroepen tot "harde aktie"), maar juist gericht tegen hen, wat een zekere aarzeling met zich meebracht. Maar de akademische overheid bond spoedig in, zij het weer gedeeltelijk. In de nieuwe structuur zou ook plaats voorzien worden voor een beperkte studentenafvaardiging in de algemene vergaderingen van de Groepsraden, de Fakulteitsraden, de Departementsraden en de Akademische Raad. SVB vreesde een link maneuver en bleef de vertegenwoordiging in de bureaus eisen. Maar de meeste studenten aanvaardden het kompromis en het FK begon reeds in januari 1969 te dokteren aan een nieuwe structuur, aangepast aan de eisen van representativiteit, en kreëerde de Algemene Studentenraad, die vanaf mei begon te werken aan een statutenontwerp en toen ook een voorzitter (Mon Vanderostyne) verkoos. SVB wilde van dat alles niets weten.

MIJNWERKERSMACHT 1969-1970

In Leuven was nu alles afgelopen: Leuven-
vervolg: p.9

KRONOLOGIE VAN DE ZESTIGER JAREN

Zonder volledigheid na te streven, geven we hieronder een kronologie van de jaren zestig, met data en feiten uit het wereldgebeuren die de revolutie in die jaren hebben beïnvloed, er deel van uitmaakten of de evolutie ervan illustreerden.

Hoewel in de jaren vijftig reeds een aantal elementen aanwezig waren die in het volgende decennium doorpeelden, beperken we ons hier tot de jaren zestig zelf en moeten we noodzakelijkerwijze een selectie maken in de talloze grote en kleine gebeurtenissen.

Bedoeling van deze kronologie is aan te geven dat 1. de revolutie een internationaal karakter had, met 2. een aantal konstanten: anti-autoritarisme, verwerpen van de bestaande waarden die door de realiteit trouwens worden ontwaakt, opkomst van andere waarden en levenswijzen, harde repressie tegen de (meestal jonge) kontestanten, het spontane en anarchistische karakter van de akties, de radikalisering van standpunten en akties naar het einde van de jaren zestig toe.

1960

1 februari

In de Amerikaanse stad Greensboro houden zwarte studenten voor het eerst een sit-in om tegen de rassenscheiding in warenhuisrestaurants te protesteren. Deze beweging breidt zich al vlug uit tot regelrechte bezettingen in praktisch alle Woolworth-warenhuizen in de VS.

15 juni

De Japanse studentenorganisatie "Zengakoeren" organiseert de strijd tegen de vernieuwing van het veiligheidsverdrag met de VS. Nadat het verdrag toch getekend is, houden 4 miljoen arbeiders in hun bedrijven manifestaties en verklaren zich solidair met de studenteneisen. Ondanks verdere studentenakties, waarin o.a. een studente gedood wordt bij een politieoptreden, treedt het verdrag toch in werking, niet zonder dat de eerste minister is afgetreden.

1961

In West-Duitsland wordt een onderzoek "student en politiek" gepubliceerd. Daaruit blijkt dat 66% van de ondervraagden a-politiek is, 16% zich aan de autoriteiten onderwerpt en slechts 9% als een "definitief democratisch potentieel" kan aanzien worden.

3-4 april

In 4 Westduitse grootsteden worden anti-atoommarsen gehouden, met 10.000 deelnemers.

13 augustus

Om de ontvluchttingspogingen van de DDR naar de BRD te verhinderen, wordt de Berlijnse Muur opgericht. Op 21.8 houden 40.000 jongeren, n.a.v. de dood bij een ontvluchttingspoging van een DDR-student, een stille mars naar de muur, waarbij een 1000-tal jongeren de muur willen bestormen maar door de politie worden verhinderd.

18 september

In Londen houden duizenden atoomtegenstanders o.l.v. de filosoof B. Russell een zitstaking voor het Ministerie van Defensie. Allen worden door de politie opgepakt en in een massaproces veroordeeld.

1962

6 augustus

Kort voor het begin van een internationaal kongres van studentenorganisaties in Leningrad wordt bekend dat de SU een atoomboom tot

vervolg: p.9

Vlaams was er en de opbouw van de nieuwe universiteit was volop bezig, met een kleine medezegging van de studenten weliswaar, maar de meesten keken daar niet naar. Iedereen was trouwens bezig met het opzetten van een eigen vernieuwde organisatie. Er werd gedokterd aan programma's en structuren en de studenten trachtten zich aan te passen aan de jongste verworvenheden. De kringen, die nu de gevolgen ondervonden van de snelle groei tijdens de hele contestatiebeweging, probeerden in de eerste plaats een duurzame interne werking op poten te zetten. De al even nieuwe ASR trachtte zich te organiseren, maar zakte in 1971 als een plumpudding in elkaar, zodat van vooraf aan herbegonnen moest worden. SVB kende die problemen niet. Het had zijn eigen structuur al lang op poten staan en meedoen aan de opbouw paste niet in het nieuwe concept van omverwerping van de kapitalistische maatschappij. Toegang tot de bureaus mocht dan onhaalbaar gebleken zijn, SVB was niet van plan zich bij de zaken neer te leggen. Maar het bleef wachten op een nieuwe gelegenheid.

Terecht stelt men zich vaak de vraag hoe SVB eigenlijk in een mum van tijd uitgroeide van kind van het KVHV tot telg van Marx. Toch was die evolutie logischer en normaler dan men vaak denkt en beweert. Het beste bewijs daarvoor is het feit dat KVHV, dat tegen die evolutie inging, daardoor alle krediet verloor. SVB was allereerst al het produkt van een borrelende sociale tendens die na het mandement van de bisschoppen tot uitharsting kwam en zich ging uiten in anti-autoritarisme en antiklerikalisme. Daarmee zat SVB van in het begin in de progressieve richting. Die tendens werd nog versterkt door het optreden van de eigen KVH-leiding, dat even autoritair overkwam als dat van de bisschoppen, door de voortdurende akties, de mokerslagen van de rijkswacht, de morele druk vanwege de pers en de tegenwerking van de universitaire overheid. Men moet de druk op de SVB-leiding zeker niet onder-

men over de herstrukturering niet praten en gooiden men zich op de eigen structuren, waaruit dan de marxistische partijlijn voortspoot. Ook dat was geen abnormaal fenomeen: het was zowel een logische samenvloeiing van de ingeslagen progressieve koers en de radikaliserende als een overnemen van de buitenlandse tendenzen, mede beïnvloed door de oorlog in Vietnam en de dooi in de Koude Oorlog. Dat uiteindelijk voor het marxisme gekozen werd was enerzijds het gevolg van de Russische inval in Tjechoslovakije (augustus '68) en de groeiende afkeer voor het Russisch model in het algemeen en anderzijds van het onbegrip waarop de nieuwe marxisten strandden bij de traditionele linkse partijen: zeker de socialistische, maar later ook de kommunistische pers, die SVB aanmoedigde totdat deze aan de fabrieken kwam staan, bestempeld van de SVB'ers als "intellectuelen die tijdens hun studie het socialisme als hobby beoefenden en nadien de andere zijde zouden kiezen".

De ingeslagen marxistische koers en de afwezigheid van grote problemen in Leuven moesten dan ook onvermijdelijk SVB naar de arbeiders sturen, al besefte men niet dat het afgedaald aan de studentenmassa zo goed als definitief was. Reeds in november 1968 waren verscheidene studenten naar de staking in Ford-Genk getrokken en ook nadien volgden enkele hulpakties aan de fabrieken, o.a. bij Monroe in Sint-Truiden en bij Citroën in Vorst. In januari 1970 brak in Limburg de mijnstaking uit. Verscheidene studenten trokken er naartoe en slaagden erin de mijnwerkers op hun hand te krijgen, zodat de staking tevens uitgroeide tot een protest-aktie tegen de makke vakbonden, die zich uiteraard bleven verzetten tegen de "intellectuelen". Ook in Leuven werd een hulpaktie op touw gezet (aktie 15.15.15) en een geldinzameling begonnen, maar de meeste studenten bleven ver van het SVB-enthousiasme. Toch had de mijnwerkersstaking in zijn randverschijnselen belangrijke gevolgen voor de Leuvense studentenbeweging.

Allereerst besefte SVB, ook al door de bijval die bij de mijnwerkers was geogost, dat het niet louter meer een studentenvakbeweging was. Daartoe werd eerst Mijnerkersmacht opgericht, daarna Arbeidersmacht, waaruit dan de Marxistisch-Leninistische Beweging (MLB) groeide met als programma "alle macht aan de arbeiders". Dit was niet alleen een bevestiging van het feit dat de klemtouw voortaan op de werking aan de fabrieken lag, maar het betekende onrechtstreeks een bevestiging van het opgeven van het leiderschap in de Leuvense studentenbeweging: MLB wilde niet langer de emanatie van al de studenten zijn, dan wel de voorhoede ervan, die prikkel in marxistische zin. Uiteraard was dit ook een gevolg van de hele veranderende toestand in Leuven, waar het initiatief nu bij de kringen en de ASR moest liggen. Haast onopgemerkt bleef de komst van de Socialistische Jonge Wacht, die eerst meestreede aan de mijnen en nadien in Leuven een afdeling oprichtte. SJW was de vroegere jongerenafdeling van de BSP, die in 1962 uit de partij werd gestoten en in 1972 zou aansluiten bij de Revolutionaire ArbeidersLige, die in het Brusselse universitaire milieu ontstane Belgische afdeling van de trotskistische Vierde Internationale. Meer geruchtmakend was de zoveelste eruperatie in het KVHV, waar preses Ghekiere en hoofdredakteur Soete, die hadden gesympathiseerd met de mijnstaking, aan de deur werden gezet.

kronologie van de zestiger jaren

ontploffing heeft gebracht. Zengakoerenstudenten op weg naar het kongres, ontrollen bij de tussenhalte in Moskou spandoeken met daarop "Weg met de atoombom". Ze worden door de politie opgebracht en naar de buitenwereld wordt het incident voorgesteld als een zatlappenstreek. De SU-studentendelegatie motiveert de atoomproef als: "De Amerikaanse atoomproeven dienen het imperialisme, terwijl deze van de SU de vrede dienen".

1963

1 december

Na een militaire putch in Vietnam, door de VS gelanceerd en waarbij diktator Diem vermoord wordt, verhoogt het Pentagon het aantal "militaire adviseurs" in Vietnam tot 26000. Daarmee beginnen Amerikaanse piloten zgn. "Vietcongdorpen" te bombarderen.

1964

1 juni

De VS-luchtmacht gaat over tot systematische bombardementen over grote oppervlakten van Vietnam. Een officieel vredesverzoek van het Zuidvietnamese Nationaal Bevrijdingsfront wordt door de VS niet in aanmerking genomen.

2 augustus

Volgens Amerikaanse berichten werd de VS-des-troyer "Maddox" in de internationale wateren van de Golf van Tonkin door Noordvietnamese torpedo's aangevallen. Hierop laat LB Johnson Kennedy's opvolger, Noord-Vietnam platbom-barderen als "vergingd" in de operatie "Rolling Thunder". Eerst in 1971, met de "Pentagon Papers" komt aan het licht dat het Tonkin incident een provokatie van de VS was, waardoor Noord-Vietnam kon beschoten worden om de dreigende instorting van het VS-leger in Vietnam tegen te gaan.

4 september-8 december

Op de campus van de Berkeley-universiteit (California) krijgt de radikale zwarte leider Malcolm X spreekverbod en wordt ook een meetingverbod tegen de studentenorganisaties van kracht. Als reactie wordt de "Free Speech Movement" opgericht. Wanneer een student het spreekverbod overtreedt, wordt hij door de universitaire ordedienst vastgegrepen. In daaropvolgende akties bezetten 6000 studenten o.l.v. de student Mario Savio en folkzangeres Joan Baez de administratieve gebouwen van de unief, dopen ze om tot de "Free University of California" en gaan in staking tot op 8.12 al te studenteneisen worden ingewilligd.

7 december

In de Liverpoolse "Cavern-Club" waar de Beatles hun carrière begonnen, vindt een happening plaats met pop-artiesten en beatgroepen tegen de atoombewapening.

1965

7 februari

Ten gevolge van een Vietcongaanval op Pleiku laat Johnson Noord-Vietnam bombarderen. Daartegen komt groot protest in studentenkringen, o.a. in Moskou en Djakarta (Indonesië).

17 april

Bij de eerste "Mars op Washington" trekken 25000 demonstranten op tegen de Vietnam-politiek van Johnson. Op verschillende universiteiten gingen discussies (teach-ins) vooraf tussen studenten en proffen.

3 augustus

Pete Townshend, Who-zanger, verklaart in "Melody Maker", n.a.v. de song "My Generation" dat het konflikt tussen de generaties "het begin van een grote maatschappelijke revolutie" wordt.

15-16 september

In meer dan 30 uniefs en Colleges nemen meer dan 100000 studenten deel aan de "Vietnam Day" In Berkeley komen 10000 studenten tegenover 1000 politiemannen en 700 leden van de Nationale Garde, met bajonetten op het geweer, te staan als zij naar een kazerne willen gaan om het vertrek van nieuwe Amerikaanse troepen naar Zuid-Vietnam willen verhinderen.

1966

5 februari

Na een plakaktie tegen de Vietnam-oorlog, waarbij 4 studenten worden opgepakt, houden 2500 Westberlijnse studenten een Vietnamdemonstratie waarbij het verkeer door sit-ins wordt lamgelegd. De aktie wordt besloten met

schatten: mensen als Paul Goossens en Ludo Martens werden voortdurend vastgezet of bedreigd door schorsingen. Klassiek is het voorbeeld van Kris Merokx, die in Medika als reformistische preseskandidaat verkozen werd ten nadele van een SVB'er, maar als voorzitter van het FK in zijn konflikt met De Somer radikaliseerde tot SVB-voorman, die uiteindelijk zodanig vervreemde van de andere FK-leden dat op een bittere vergadering in maart 1969 zijn ontslag werd gestemd. Het kan ons vreemd voorkomen dat de studentenleiders van toen zich zomaar losgooten van de basis, zonder dat iemand hen op hun plichten wees, maar in de situatie van die tijd was dat begrijpelijk: de top had totdatote altijd beslissingen kunnen nemen zonder dat de basis er aanstoot aan nam; beide waren immers steeds katholiek en Vlaams geweest. Het was dan ook de verwachting van de SVB'ers dat de basis hun ideeën spoedig zou beamen, wat trouwens in o.a. Frankrijk en Duitsland was gebeurd. Een andere faktor in het radikaliseringsproces was het verlies van het konflikt met het KVHV: de konfrontatie met andere, meer gematigde ideeën was er niet meer, evenmin als de grote financiële middelen. Kruciaal waren dan ook de discussiedagen tijdens de zomer van 1968. Bij gebrek aan informatie kon

Deze drie kleine gebeurtenissen van na de mijnstaking hadden toch zware gevolgen. Het KVVH had zich in het totaal diskrediet bij de studenten gewerkt en daarbij in vijf jaar verscheidene malen zijn beste mensen weggezuiverd, wat zich uiteraard moest wreken op de eigen werking. De weigering om een linkse koers te varen kon dan ook niet omgezet worden in een stevig gegronde conservatieve politiek, maar verviel in een louter heropvissen van alle door de contestatiebeweging weggevaagde tradities. Dat en de beperktheid van de aanhang maakten dat het KVVH niet in staat was een geloofwaardige rechtse oppositie naar buiten te brengen: werkelijke en gefundeerde kritische moten verdwenen vaak in een zee van leugens en de manie om de tegenpartij altijd grenzeloos belachelijk te willen maken (cfr. het ASR-dossier in '76-'77).

Dit had voor gevolg dat MLB en SJW geen serieuze tegenstander hadden en dat ze i.p.v. samen te werken, mekaar's onderlinge oppositie werden. Zo gingen beide zich op de lange duur trachten te manifesteren t.o.v. mekaar via gewichtige interpretatieve studies van het marxisme. Dat betekende voor zowel SJW als MLB een groei van de dogmatische tendens en een versterking van de strakke organisatie. De cyclus was daarmee rond: na het anti-autoritarisme van na 1966, onderwierp men zich nu opnieuw aan het gezag, niet langer het woord van de bisschoppen, maar de letter van Marx en de interpretatie die de partij eraan gaf.

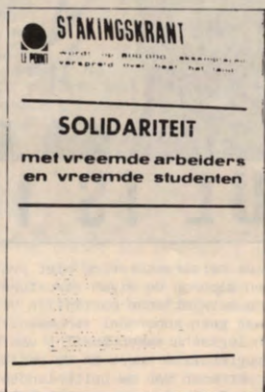
DE DERDE WERELD ALS THEMA 1969-1972

Een merkwaardig verschijnsel in de periode vlak na 1968 was het ontstaan van een vrij massale beweging rond de Derde Wereld. Eind 1968 ontstond vanuit de SVB-rangen kritiek op de manier waarop de 11.11.11-aktie door het Nationaal Comité voor Ontwikkelings Samenwerking gevoerd werd. Men richtte een werkgroep op, bestaande uit SVB, de Derde Wereld Beweging, zelf een afdeling van SVB, en de University Clearing Office for the Developing countries (UCOD), een in 1962 met de steun van de universiteit opgerichte v.z.w. met als doel het bevorderen van ontwikkelings samenwerking en waaruit later o.a. het Centrum voor Vorming en Aktie (CVA), het Vlaams Angolakomitee, Kritik en het Aktiekomitee Zuidelijk Afrika (AKZA) zouden voortspuiten. Eén van de eerste akties van de werkgroep was, begin 1969, de deelname aan Operatie Restitutie, een sinds 1967 jaarlijks weerkerende informatieve campagne over de Derde Wereld, met ditmaal nadruk op de rol van de bevrijdingsbewegingen. Ze genoot daarbij de steun van enkele andere verenigingen zoals U.P., Universitas en enkele kringen. Het thema kende een vrij groot succes en gedurende twee à drie jaar waren veel bezig met studies over of i.v.m. de Derde Wereld, niet alleen in de vrije verenigingen, maar ook in de werkgroepen in de kringen en zelfs buiten de universiteit.

Het succes van de beweging is moeilijk verklaarbaar. Het verschijnsel beperkte zich trouwens niet tot Leuven of België alleen, maar deed zich ook voor in andere landen. Voor een deel kaderde dit uiteraard in de hele contestatiebeweging, die fataal ook de aangedikte verhalen over de dekolonisatie moest aantasten, die trouwens door Vietnam werden tegengesproken. De grootste aanhang vond men echter in die tussengroep van studenten, die niet bereid waren zich neer te leggen bij de ontstane stilte op de kampus en zich evenmin konden uitleven in het sobere opbouwen van een kring, maar toch ook terugschrikten voor de radikale manier waarop de harde kern van SVB ageerde. Een zekere bewondering voor die SVB'ers die aan de fabriek gingen staan was hen niet vreemd, maar ze beseften dat ze dat zelf niet aandurfden of -konden. De beweging rond de Derde Wereld vormde dan ook een uitweg voor hun engagement, dat zeker van meer vrijblijvende aard was dan dat van de SVB'ers maar dat hen ook niet verplichtte het universitaire aktie terrein te verlaten. waarin zij nog niet zo ontgoocheld waren als de meeste radikalen.

De enige akties in Leuven in die periode stonden bijgevolg in het kader van het thema Derde Wereld. In 1970 wilde minister Vranckx, die in het universitaire milieu al veel wroef had verwekt met de paternalistische manier waarop hij problemen als seks en drugs aanpakte, de reglementering op het verblijf van de vreemde studenten in België strakker aansnoeren door ze o.a. te verplichten tot een

bewijs van goede zeden en een borgsom van 500.000 fr. In december van hetzelfde jaar kwam in Leuven, dat voor het eerst in twaalf jaar terug een minister als tegenstander had, de aktie los: hongerstakingen, lesstakingen, vergaderingen, bezettingen van lokalen en een nationale betoging met 15.000 deelnemers en de uitgave van een Stakingskrant, verspreid over het hele land op kosten van de studenten

verenigingen. Toch verliep de aktie niet massaal, al had ze de steun van groeperingen als UCOD, U.P., Sociale Raad, DNB, MLB en verscheidene kringen. Ze duurde ongeveer tien dagen tot een kompromis tussen de minister en de rektoren, die zich al eerder voor het standpunt van de studenten hadden uitgesproken, werd bereikt. Ook in 1971 en 1972 dook de problematiek van de vreemdelingen op en gaf de politiek van de ministers, eerst Vanderpoorten, daarna Califice, aanleiding tot reakties in Leuven. Maar de beweging rond de Derde Wereld was dan al over haar hoogtepunt heen en ze verdwenen haast even snel als ze gekomen was. Toch liet ze haar sporen na in organisaties als Wereldwinkel, VAK, AKZA en UP en zou ze ook in latere konfrontaties haar invloed doen gelden.

EEN GENERATIE VAN NA 68 1971-1973

In de jaren 1970 en 1971 bereikte de invloed van het progressief idealisme zijn hoogtepunt. De hulp aan de mijnstaking, de akties i.v.m. de vreemdelingen en de Beweging rond de Derde Wereld waren slechts uitingen van een dieperliggende mentaliteit die streefde naar vernieuwing in de progressieve zin en die voortdurend experimenteerde met alternatieve uitingsvormen van contestatie. Het was de tijd dat men de Alma-prijs van 30 naar 42 fr liet gaan met de verdediging dat dit goed was voor de arbeiders. Typerend waren ook allerlei pogingen die in verschillende kringen werden ondernomen om tot andere bestuursvormen te komen: anarchistische ploegen, verkiezingen van bestuursgroepen, ontstaan van de periodieke algemene vergaderingen, het verdedigen van een programma e.d. Massaal waren die experimenten zeker niet, maar diegenen die de touwtjes in handen hielden werden er allen door beïnvloed. Dat was trouwens niet zo verwonderlijk: gaat men ervan uit dat de eerste licentie het meest aktieve jaar van een student is, dan waren diegenen die in 1970-1971 op dat niveau zaten aan hun vierde jaar contestatie toe, als men er het meelevan met Leuven-Vlaams in het laatste jaar van de humaniora bijtelt. Aan het begin van het academiejaar 1971-1972 trad echter een nieuwe generatie aan. Deze studenten hadden in 1968-1969 in het laatste jaar van de humaniora gezeten en i.p.v. sympathie voor Leuven-Vlaams was hen, na mei '68 in Parijs en SVB's marxistische uitingen, dreiging van het rode studentengevaar ingelepeld. Dat die waarschuwingen faalden was normaal - daarvoor zag de nieuwe generatie te duidelijk wat er gebeurde en werd zij uiteraard meegesleept in de contestatiegolf - maar er bleef toch telkens een zweem van anti-radikalisme hangen, ook bij hen die van begin af aan resoluut de progressieve koers kozen. Bij hen speelde nog een andere faktor mee: de stap naar de linkerzijde zetten was niet haast onoverkomelijk meer, integendeel, heel Leuven baadde in een sfeer van progressief denken en links zijn was niet alleen een uiting van vernieuwingsdrang, maar bleek vaak ook een mode te zijn. SVB was immers een lan-

vervolg: p.11

chronologie van de zestiger jaren

een demonstratie tegen het Amerika-huis. Daar om besluit de overheid van de Freie Universität geen lokalen meer ter beschikking te stellen voor politieke activiteiten van de studenten.

10 maart
Bij het huwelijk van de Nederlandse kroonprinses Beatrix in Amsterdam, gooien provo's rook- en stinkbommen naar de Staatskoets.

26 maart
100000 demonstranten marcheren op de "Internationale Dag van het Protest" tegen de Vietnamoorlog door New York. Terzelfdertijd vinden er ook betogingen plaats in andere Amerikaanse en Canadese steden; in Rome protesteren 20000 manifestanten.

28 april
Nadat de Spaanse regering de universiteiten in Barcelona laten sluiten heeft, gaan 15000 studenten met de steun van meer dan 200 prof-fen in een politieke staking.

25 mei
In de refter van de Universiteit van Peking hangt een groep van 7 studenten en prof-fen, tegen het verbod van de rektor in, een rode muurkrant die het einde van het revisionisme en het begin van de "Kulturele Revolutie" inleidt.

3 juni
Wanneer James Meredith, de eerste zwarte afgestudeerde van de universiteit van Mississippi, tijdens zijn one-man Mars tegen de Angst neergeschoten wordt, zetten organisaties voor gelijke burgerrechten zijn mars verder. Hierbij komen Stockeyle Carmichael eisen voor een "Black Power" voor het eerst aan bod.

zomer
Tienduizenden beginnen in San Francisco's Haight-Ashbury en in de New Yorkse East-Village de ideeën van de Beatnikgeneratie (van Allen Ginsberg en Jack Kerouac) in de praktijk om te zetten, waarbij ze een eigen subkultuur ontwikkelen. Deze beweging tegen de American Way of Life breidt, met zijn be-ins en love-ins, zich snel uit naar andere grootsteden. Vele jongeren lopen van huis weg en sluiten zich bij de beweging aan.

1 oktober
In Duitsland verschijnt de eerste vertaling van H. Marcuse's "Repressieve Tollerantie". De kern van dit essay, dat er voor onderdrukte en overweltigde minderheden een "natuurrecht" op weerstand bestaat om onwettige middelen te gebruiken wanneer de wettelijke middelen ontoereikend zijn gebleken, heeft een diepe invloed op de studentenbeweging (vooral in West-Duitsland).

6 oktober
In Californië stichten Huey Newton en Bobby Seale de Black Panther Party. Deze militante organisatie beschouwt de negergetto's in de grootsteden als binnenlandse kolonies van de VS en wil de bewoners ervan met wapengeweld beschermen tegen de blanke overheersing; daarbij hoopt ze het zelfbewustzijn van de zwarten aan te wakkeren.

21 november
In het centrum van Stockholm ensceneren Provo's een strijd tussen "Kommunisten" en "Kapitalisten". Als de twee groepen zich op het einde door een bom "omgebracht" hebben, zingen de omstanders een lied van Dylan en leggen een krans "voor de slachtoffers van de atoomoorlog". De hierdoor ontstane discussies met de politie de provo's opleidt.

vervolg: p.11

ge en harde weg naar het marxisme geweest, gehard door de voortdurende tegenkanten, MLB daarentegen was een verworvenheid, een gewoonte. Bij de erfenamen van SVB trad dan ook, op uitzonderingen na, een zekere gemakzucht op. Het aantal progressieven dat naar de fabrieken trok nam snel af en het in 1968 ontrechtte verwijt van de BSP- en KP-ers werd hoe langer hoe meer bewaarheid. Duidelijk is daardoor dat de progressieve zijde van de nieuwe generatie eerder aansloot bij de Derde Wereld Beweging, dan wel bij Mijnwerkersmacht. Het aktieterrain werd trouwens opnieuw verlegd naar de universiteit. Dit werd meebepaald door het feit dat het in Leuven zelf opnieuw rumoeriger werd: er waren opnieuw grote problemen.

Schetsverbeeld van het KVHV - sep. 1966 - Nr. 28 - 7de Jaargang - Sinterklaas 28 Fr.

zijn de studenten baldadig ?

Op 19 november 1971 werd de student Romain Cools door een politiegang neergeschoten in de bar van het Handelskot. De interpretaties daaromtrent waren velerlei, maar men voelde het aan als een teken van repressie, waarna een korte felle aktie volgde, waarmee de meeste volmondig konden instemmen. Toch waren er meningsverschillen i.v.m. de aan te nemen houding tussen het Anti-Repressie Front, dat ook de dreigende wetsvoorstellen over politiebewapening, privé-milities en stakingen, evenals de lopende processen tegen de Limburgse mijnwerkers in Luik en 200 landbouwers in Brussel, die tijdens de massale woedende Boerenbetoging in de hoofdstad waren opgepakt, erbij wilde betrekken en aan de andere kant Ekonomika en KVHV en enkele anderen, die het ontslag van de Leuvense politiekommissaris Ieven eisten en de vermindering van de repressie, maar ook niets meer. Ernstiger was de bedreiging die vanuit het Ministerie van Nationale Opvoeding opdook: in augustus van 1972 verhoogden de ministers Claes en Hurez het kollegegeld tot 5000 fr. Vanaf oktober begon een aktie tegen die maatregelen, maar reeds begin november bloeede ze dood. Vooral SJW had hier de leiding gehad en plaatste het probleem in de ruimere kontekst van "de inmeniging van de industrie in de universiteit". Twee maanden later volgden de akties tegen de legerhervorming van Vanden Boeynants (militie op 18 jaar), waartegen eerst de scholieren alleen, daarna met de studenten reageerden. De akties boekten, vooral door de inbreng van de scholieren, een groot succes. Ze waren massaal en hevige en ondanks het agressieve optreden van de rijkswacht tijdens een betoging in Brussel en de zelvande waarschuwingen van de minister tegen "beroepsagitatoren", moest VdB na enige tijd inbinden. Schijnbaar verschilden de akties Claes-Hurez en VdB van mekaar als dag en nacht. De ene was een flop, de andere een succes geweest. Maar in feite was tijdens de tweede aktie de inbreng van de scholieren groter gebleken dan die van de studenten: dat ze trouwens het initiatief hadden genomen is daar typerend voor. Toch is het bijna onbegrijpelijk dat, zeker

voor een aktie als Claes-Hurez, de studenten bleven stilzitten. Waarschijnlijk was de terugkeer naar het aktieterrain van de universiteit door de progressieve groep, die - ook in geloofwaardigheid - duidelijk de mindere was van haar voorgangers, te bruusk geweest voor de grote massa van de nieuwe generatie, die immuun bleek te zijn voor te radikale rethoriek. Ook de meeste scholieren wilden daar trouwens niet van weten: zij maakten duidelijk onderscheid tussen het plan en de figuur VdB en verzetten zich tegen de opdringerigheid van o.a. VVS. De groeiende apathie had ook te maken met de afwezigheid van de kringen in de akties, evenals van de ASR. De eersten hadden duidelijk moeite om te bekomen van de experimenten van de jaren 1970 en 1971 en lieten het aan enkelingen over om aan de aktie deel te nemen, maar hielden zich als kring in zijn geheel afzijdig: de tweede was duidelijk nog niet over de mislukking van 1971 heen. Nu het problemenakuum van de baan was, uitte zich de leegte aan de top van de Leuvense studentenbetoging op schrijnende wijze. Het enige initiatief lag nu nog bij de aktiekomitees.

DE RUIMERE KONTEKST EN DE PROPAGANDA 1973

Het is bevreemdend te merken hoe in die periode het politieke studentenleven in Leuven beheerd werd door een niet-permanent orgaan. De aktiekomitees waren in de jaren zestig een middel geweest om spontane akties op te vangen en dadelijk te structureren en ook later bleef deze vorm bestaan. Met het oprichten van de volksvergaderingen had men gedacht genoeg garanties tegen gebrek aan belangstelling ingebouwd te hebben, maar dat bleek een foute redenering. De aktiekomitees werden spoedig een wapen van de progressieve vrije verenigingen, die de aktie vooral zagen als een middel tot bewustwording en die veelal de nadruk legden op de progressiviteit ervan en op hun eigen voorhoederol. Toen de belangstelling - ook in de volksvergaderingen - afnam, werd er daardoor niet meer gekeken naar de representativiteit. Dat de kringen afwezig waren gebleven bij de aktie VdB, deed bij de aktiekomitees een besef van eigen mogelijkheden groeien en het schijnbare succes in januari 1973 was niet van aard dat af te remmen, integendeel. De aktiekomitees en de vrije verenigingen die erachter stonden, werden onvermoed en lanceerden enkele akties waarbij hun liefkoosd thema, de Derde Wereld, mee aan bod kon komen.

In september 1973 werd een staking gevoerd tegen de nieuwe plannen van minister Vanden Boeynants, die blijkbaar op een beroepsleger wilde aansturen. Tegelijkertijd was ook grote ruchtbaarheid ontstaan over het wetsvoorstel van minister Vranckx, dat gericht was tegen wilde stakingen en privé-milities. Beide voorstellen werden aangeklaagd als uitingen van toenemende repressie, en in de ruimere kontekst werd de situatie vergeleken met het Griekenland van de kolonels, waar met een studentenopstand was weggeschoten, en Chili, waar de junta een maand voordien het grof geschut had buitengebracht. Ook de NATO werd niet gespaard. Nog diezelfde maand volgde de aktie tegen Brazil Export, een handelstentoonstelling van de Braziliaanse staat in de Eeuwfeestpaleizen te Brussel, bedoeld om Europese investeerders aan te lokken. Ook hier werd het thema in een ruimer kader geplaatst, als strijd tegen de multinationals. Het orgelpunt was een betoging in Brussel, waarvoor men 10.000 man uit heel het land op de been kreeg.

Opvallend in deze akties waren de thema's, die geenszins rechtstreeks met de studentenproblematiek te maken hadden. Het was duidelijk dat het hier handelde om de paradevaardjes van de vrije verenigingen en ze gingen ook gepaard met een ongekende propaganda, evenals met conflicten tussen MLB en SJW. De omstandigheden maakten dat de historisch gegroeide gebreken van de vrije verenigingen en hun aanhangers opvallend naar buiten kwamen. Het dogmatisme uitte zich in een openlijke strijd omtrent interpretatie. De voorhoederol was uitgegroeid tot een traditie, een vast aangenomen houding, die zijn weerklank vond in een elitarisme van het absoluut eigen gelijk en andermans ongelijk, dat via een massale propaganda aan anderen werd opgedrongen. De progressieve vrijblijvendheid werd nu ongelooftwaardigheid.

kronologie van de zestiger jaren

1967

1 januari

Jane Adams, lid van het Amerikaanse overkoepelende studentenorgaan, doet in een artikel in het tijdschrift "New Left Notes" met de titel "voor de gelijkberechtiging van de vrouw" het begrip "male chauvinism" (= de eigenheid van de mannelijke sexe) ontstaan.

13 januari

In Barcelona roepen studentenvertegenwoordigers de "verjaardag van het protest tegen de politieke onderdrukking" uit. 1000 studenten bestormen na een teach-in de gebouwen van de korrupte officiële studentenorganisatie, werpen de ruiten in en gooien het meubilair naar buiten.

27 januari-3 februari

Illegale Spaanse studentenorganisaties voeren een demonstratietoeh door, waarbij 700 studenten van de campus van de Madrileense universiteit worden aangehouden. Als tegen de avond 100000 arbeiders zich solidair verklaren met de studenten, worden 200 demonstranten bij een treffen met de politie aangehouden. Ook elders in het land gaan arrestatiegolven door waarbij meer dan 500 politieke activisten aangehouden worden. De studenten reageren met collegeboycots, demonstraties en illegale bijeenkomsten in bijna alle universiteiten. In Valencia leggen 60000 industriearbeiders en 2300 spoorwagearbeiders uit solidariteit het werk neer.

1-11 februari

In Italië gaan er aan alle universiteiten een algemene staking door voor een omvangrijke studiehervorming.

21 april

O.l.v. kolonel Papadopoulos vindt er in Griekenland een putch plaats, die binnen korte tijd de vorm van een fascistische diktatuur aanneemt: de parlementaire instellingen worden buiten werking gesteld, de massamedia onder militaire controle geplaatst en vele duizenden politieke gevangenen op eilanden in konzentriekampen opgesloten.

24 mei

N.a.v. de brand in de Brusselse Innovaton, waarbij 300 mensen omkomen, delen komunnards aan de Freie Universität Berlin pamfletten uit met als titel: "Wanneer branden de Berlijnse warenhuizen?". Hierin wordt geopperd dat slechts harde akties (aanslagen e.d.) de burgers in het Westen uit hun onverschilligheid kunnen wakkerschudden en de Westerse economie en politieke machten kunnen vernietigen, i.p.v. betogingen, prikakties e.d.

2 juni

Na enkele betogingen en informatievergaderingen van Duitse en Iranese studenten over het diktatoriale sjahregime in Iran, betogen 2000 studenten en scholieren tegen de sjah, op bezek in Berlijn; daarbij worden ze aangevalden door sjahgezinde "jubelperzen". 's Avonds komt het bij het Operahuis, waar de sjah een voorstelling bijwoont, opnieuw tot gevechten met de politie en burgerenheden; daarbij wordt de student Benno Ohnesorg door een politiemann in de rug neergeschoten. In de volgende dagen nemen de studenten de terreinen van de F.U. in voor discussies, ondanks het algemene demonstratieverbod. Op 6.8 gaat er in Hannover een kongres van 5000 studenten en docenten door met als onderwerp: Hogeschool en democratie - voorwaarden en organisatie van het verzet. Het is hier dat de Frankfurtsese socioloog J. Habermas voor het eerst aan de studentenleider Rudi Dutschke het verwijt van "linksfascisme" maakt.

De reactie kon niet uitblijven. Begin 1974 werd tegen de aankoop van vliegtuigen voor de som van dertig miljard geageerd, met als ruimere kontekst de strijd tegen de NATO. De actie werd een flop, want de studenten blonken uit door hun afwezigheid. In feite was dit geen reactie, maar een vervallen in de apathie wat volstrekt begrijpelijk was (cfr. infra). De vrije verenigingen trokken er hun lessen uit: de voorhoederol werd nog meer geaksenteerd, want het bleek dat de massa nog meer opgezweept moest worden. De actie Dertig Miljard betekende de zesde staking op vijftien maand tijd en in die periode had zich een merkwaardige snelle spiraalrevolutie voorgedaan: hoe dogmatischer de acties, hoe apathischer de massa, waardoor de acties radikaler werden, met het bekende gevolg...

KENTERING: DE AKTIES SPIES EN BOERENHULP 1973-1974

Sinds het begin van het academiejaar 1973-74 was in de kringen van Wijsbegeerte en Letteren en voornamelijk in Germania, beroering gezeen omtrent de docent Spies. Het vak "Geschiedenis van de Zuidafrikaanse literatuur" werd vanaf oktober door hem gedoceerd. Spies gebruikte daarbij een propagandistisch boek van de Zuidafrikaanse regering en spoedig bleek dat hij voor een periode van vijf jaar een leeropdracht had gekregen, die bovendien aan de universiteit geen frank kostte, omdat dit kaderde in zijn dienstopdracht als cultureel attaché van Zuid-Afrika. De kringen van W & L hadden eerst getracht Spies buiten te werken via de academische raden en hun eis kracht bij te zetten door de les te boycotten of er lastige vragen te gaan stellen. Toen dit niet hielp werd een beroep gedaan op de Akademische Raad en bij de rektor aangeklopt. Ook dat bleek boter aan de galg en er vielen intengende zonder enige vorm van procedure tuchtsstraffen (blaam) voor enkele studenten. In de cambur gingen deze dan maar tot de actie over: enkele gebouwen van W & L werden bezet en uitgeroepen tot Bevrijde Universiteit Leuven (BUL). Ditmaal vielen er schorsingen.

Daarop kwam een algemene solidariteitsactie in de andere fakulteiten op gang, die een groot succes kende, want even zag het er naar uit dat de tijd van het Informatierecht was teruggekeerd. Op 15 december werden de gebouwen ontruimd door de rijkswacht en de lessen in de licentie Germaanse geschorst. Maar op 17 december werd de fakulteit Psychologie bezet en uitgeroepen tot BUL; een dag later gevolgd door de Universiteitsbibliotheek. Op 19 december nam Spies dan maar zelf ontslag en even later hief de Akademische Raad de schorsingen op.

De actie was een succes geweest, ook al omdat diegenen die er niet minstens mee sympathiseerden zeldzaam waren. Dat was vooral te danken aan de manier waarop ze gevoerd was geworden. De radikale toon op het einde werd voor één keer niet als kunstmatig aangevoeld, maar ook door eenieder begrepen als logisch uitvloeisel van de doodgeglopen pogingen langs de normale weg om. Ook het ontbreken van de "juiste kontekst" en de retorische propaganda was velen opgevallen, want de aktieoverenden hielden zich strikt aan de rol van Spies als propagandist van het Apartheidsregime. SJW en MLB kwamen er niet aan te pas. De actie Spies ontkrachtte ten dele de mythe van de apathie, en bewees daarenboven de aanwezigheid van een potentieel kritische studentermassa, die zich echter enkel wilde engageren in problemen waar men een zichtbare nood en een rechtstreekse betrokkenheid in kon waarnemen.

BOERENVETO

Spies was een keerpunt, ook op dat gebied, en niet toevallig de eerste actie van de kring

gen en de laatste i.v.m. de Derde Wereld. Vandaar dat ze zo kontrasteerde met de enkele weken nadien gevoerde actie rond de Dertig Miljard. Maar in november 1974 toonden de potentieel kritische studenten zich weer, toen massaal hulp werd verleend aan de door overvloedige regens geteisterde landbouwers. Boeren, soldaten en studenten werkten samen op het veld om nog zoveel mogelijk de najaarsoogst te redden. Ook deze actie had succes, niet in het minst omdat het eens iets anders was, maar ook omdat de nood hier eveneens zichtbaar bleek te zijn, omdat het niet ging om woorden, maar om daden en omdat ook nu de "ruimere kontekst" en de propaganda ontbreken. Toch was de actie niet louter instinktief of gekenmerkt door kritiekloze liefdadigheid. De acties Spies en Boerenhulp waren dan ook geen acties geweest van de traditionele radikalen, maar wel van dat deel van de nieuwe generatie, dat zich niet wilde vereenzelvigen met de extreme linkzijde, het grootste deel trouwens en in feite de voorlopers van de pragmatische generatie.

DE CROO ALS BOEMAN 1975-1977

De economische crisis deed zich nu ook in heel het land volop gevoelen en de tijd leek rijp voor de steeds slinkende aanhang van het progressief idealisme om opnieuw het aktieterrein naar de fabrieken te verleggen. Maar dit gebeurde niet, intengende, ook de Derde Wereld werd terzijde geschoven en men keerde terug tot de studentenproblematiek. De komst van de liberaal De Croo met zijn eigengereide ideeën op het Ministerie van Nationale Opvoeding was daar zeker niet vreemd aan, maar toch scheen men ook enkele lessen getrokken te hebben uit de twee voorbije jaren. Veel was dat echter niet, want de "juiste kontekst", de disputen en de propaganda bleven bestaan. Voor een deel was het opdringen van slogans en namen normaal, aangezien het eigen woord voor iedereen het juiste is en men daarbij graag de goede weg wil bekendmaken om tot dit inzicht te komen, maar de felheid waarmee dit gebeurde was niet van aard om veel volk mee te krijgen.

De tenende macht van de vrije verenigingen en de aktiekomitees ten voordele van o.a. de kringen, die naar buiten begonnen te treden, deed zich stilaan gevoelen. In maart 1975 werd een vrij succesrijke mars op Brussel georganiseerd om de uitbetaling van achterstallige studiebeurzen op te vorderen. Vooraf werden, en dat voor het eerst, duidelijke afspraken gemaakt i.v.m. het dragen van gemeenschappelijke slogans, maar niet iedereen hield zich daaraan, zodat ook de "ruimere kontekst" geregeld opdook. Daardoor werd weer een stuk vrouwen aan diggellen geslagen en begon de spiraal apathie-radikalisme andermaal op hoge toeren te draaien. Een massale knokpartij tussen extreem-rechts, dat zich in Leuven trachtte te infiltreren, en extreem-links, op 8 oktober 1975 deden velen nu openlijk hun afkeer voor het extremisme betuigen, al was het zo dat vooral de VMO de volle laag kreeg. Diezelfde maand nog begon een actie tegen de plannen van het trio De Croo-Humblot-Geens i.v.m. de financiering van de universiteit. In de ruimere kontekst werd dat vertaald naar een protest tegen de programawet in haar geheel. De staking was een doodgeboren kind: de belangstelling was beneden alle peil, het enthousiasme nergens en in de kerstvakantie werd de programawet door het parlement gehaald. In oktober 1976 deed zich opnieuw een knokpartij voor en vanaf november begon een actie tegen de mogelijke dreigende numerus clausus en voor uitbetaling en indexering van de studiebeurzen. Dit leidde tot een staking in februari en maart 1977, maar ook deze werd een flop: door weinigen gestemd, werd ze door nog minder studenten aktief gevoerd en hield elke fakulteit afzonderlijk zijn protestdagen. Van kohesie was geen spreke en een paar schamele betogingen gingen aan de meesten onopgemerkt voorbij. Toen dat de regering struikelde over interne twisten en de actie volledig stil viel, waren er velen in Leuven die niet wisten waarom men nu eigenlijk gestaakt had. De meesten waren

vervolg: p.13

kronologie van de zestiger jaren

12-17 juli

Nadat het de voorbije zomer reeds tot negeropstanden was gekomen in de getto's van L.A. en Cleveland, komt het tot een massale revolutie in Newark waarbij 27 doden en 1100 gewonden vallen, nadat 4000 leden van politie en Nationale Garde werden ingezet. Deze opstand heeft een kettingreactie in meer dan 100 andere Amerikaanse steden. In Detroit komt het op 24.7 tot een massale opstand, waarbij onder grote repressiemiddelen 41 kleurlingen gedood en 2000 gewond worden. Ondanks de uitzichtloze militaire situatie hebben in Newark en Detroit voor het eerst georganiseerde stadsguerrillagroepen van de Black Panther ingegrepen.

6 oktober

Om tegen het, in de massamedia aangekondigde, vermeende einde van de Hippie-beweging en haar verkommercialisering te protesteren, vormen duizenden hippies uit San Francisco een rouwstoet en verbranden in het Buena Vista Park op symbolische wijze een doodskist, gevuld met snoeren, drugs, kleren en bloemen.

9 oktober

Nadat Che Guevarra de vorige dag gewond in 'n partizanenkamp in de Boliviaanse jungle werd gevangengenomen, werd hij door een, door Amerikanen opgeleide, patrouille vermoord en wordt zijn lichaam tentoongesteld. Door de kort daarop volgende opruiming van de overige guerrillagroepen, lijdt de poging om de revolutionaire opstand van Cuba naar het Zuidamerikaanse vasteland te laten overspringen, schipbreuk.

18 oktober

Op de Frankfurter Buchmesse komt het tot verschillende demonstraties tegen de stands van het Springerconcern - dat vooral via "Bild" de hetze tegen de studenten aanwakkerd - en van Griekenland.

21 oktober

In Washington belegeren 250000 demonstranten uit protest tegen de Vietnamoorlog het Pentagon. De regering zet tegen hen ongeveer 10000 leden van de politie en van de Nationale Garde en valschermspringers in, die meer dan 600 demonstranten aanhouden. Ook in Londen, Parijs, Berlijn, Rome, Oslo, Amsterdam en Tokio komt het tot massademonstraties tegen de oorlog in Vietnam.

2 november

In Berlijn vindt de stichtingsvergadering van de "Kritische Universität" plaats. In meer dan 30 kollektieven wordt met de zelforganisatie van de studies en het politiek onderzoek begonnen.

20 december

Binnen 4 weken hebben meer dan 30000 studenten en docenten het "Hochschulmanifest" tegen de noodtoestandswet ondertekend.

1968

17-18 januari

In de Japane havenstad Sasebo, waar het VS-vliegdekschip "Enterprise" uit de Golf van Tonkin voor Vietnam wordt verwacht, bestormen ongeveer 1000 met stokken en helmen uitgeruste Zengakoerenstudenten een door de politie op een brug opgevoerde barricade. Ondanks het vele traangas, slagen ze erin de barricaden omver te werpen. Speciale politietroepen en pantservagens worden ingezet en de studenten worden in mekaar geslagen. Daarop verklaart de bevolking van Sasebo zich solidair met de studenten en bij de aankomst van het schip beogelen zij de politieversperring met stenen.

vervolg: p.13

VAN KONSULTATIE TOT... MEDEBESLISSINGSRECHT

Aan de hand van een dik pak nota's, dossiers, verslagen, boeken, e.a. werd getracht een korte evolutieschets uit te schrijven over die zgn. inspraakproblematiek. Daarbij aansluitend geven we een bondig overzicht van de meer inhoudelijke aspecten (voorwaarden, moeilijkheden, realisatie, perspectieven...) met als slotstuk een poging tot strategie voor de toekomst. Uiteindelijk vinden we dit laatste immers het belangrijkste: lerend uit de ervaringen van onze voorgangers, zoeken naar nieuwe en betere mogelijkheden.

HOE HET GROEIDE

V.V.S. (Vereniging van Vlaamse Studenten) stelt in '61 het "volwaardig paritair mede-beheer" voor als na te streven ideaal. Vooral-er dit kan gerealiseerd worden moet aan volgende voorwaarden voldaan worden: "continuïteit; technische competentie en representativiteit".

Op dat moment is dit niet zo en kan geen aanspraak gemaakt worden op een volwaardig mede-beheer.

Het V.V.S.-memorandum van maart '63 vraagt aan de Academische Overheid "statutair mede-beheer vast te leggen in de diensten die niet door de Staat gesubsidieerd worden... en wenst dat - zowel in de Academische Raad (A.R.) als in de Faculteitsraden (F.R.) - de 3 geleidingen paritair zouden vertegenwoordigd zijn en aldus zouden kunnen deelnemen aan alle beslissingen door deze organismen genomen".

In één der resoluties van het V.V.S.-congres van februari '64 lezen we dat men het noodzakelijk acht dat "de studenten structureel geïntegreerd worden in de universiteit, dat ze mede-beheer zouden krijgen in de sociale en andere universitaire diensten en dat ze opgenomen zouden worden in F.R. en Beheerraad".

Tot op dat moment is er omzeggens nergens sprake van enige inspraak vanwege de studenten; in enkele faculteiten werd een *Contactcommissie* (consultatieve werkgroep, paritair samengesteld uit professoren en studenten, die louter de strikte studentenaangelegenheden mag en kan behandelen) ingesteld. In de meeste gevallen blijkt dit een mislukking te zijn geweest omdat de profen er zich weinig of niet voor interesserden en de studenten reëel onderhandelingsrecht vroegen.

Het nieuw *Organiek Reglement* van de Leuvense universiteit verschijnt op 7 oktober '66 in het B.S.: Leuven heeft nu een autonome Nederlandstalige afdeling; alle raden worden nu officieel in twee gesplitst en de facultaire bestuursorganen krijgen meer zelfstandigheid - m.b.t. tot de studenteninspraak tracht men die zg. contactcommissies te institutionaliseren.

Protector De Somer brengt de woelige dagen van de mei-revolte tijdens de openingsrede in herinnering. "Onze universiteiten zitten sinds enige tijd in de greep van een aantal groeiprocessen... en de aanpassing hieraan bracht diepgaande wijzigingen in de verhoudingen tussen de personen die onze universitaire gemeenschap vormen".

Mei '66 stond niet enkel in het teken van *Leuven Vlaams*; er werd tevens een meer *democratische* universiteit geëist. En dat betekende "medezeggenschap in F.R. en A.R. en een volledig informatierecht om tot een efficiënte vertegenwoordiging te komen".

Deze eisen werden aan de A.R. kenbaar gemaakt tijdens de zitting van 28 november '66; er werd een adviescommissie (3 studenten en 3 professoren) opgericht. Deze kon echter geen compromis voorleggen... en de A.R. van 19 december '66 nam dan maar eigenhandig - in afwezigheid van studenten - een beslissing: de studenten mochten voortaan aanwezig zijn op 2 F.R. per academiejaar en mochten via 't Bureau agendapunten aanvoeren.

De studentenvertegenwoordigers waren verre van tevreden; er werd te weinig rekening gehouden met hun eisen en voorstellen, de onderhandelingsprocedure droeg hun voldoening niet weg, studentenvertegenwoordigers werden door de academische overheid niet representatief (genoeg) geacht en sommigen kregen een onderhandelsverbod opgelegd... kortom, er waren voldoende feiten voorhanden om op 23 en 24 december '66 een schokstaking te houden. Wegens het vakantietijdstip en de te geringe sensibilisatie van de studentengemeenschap heeft deze actie niet het effect gehad dat er normaliter van verwacht mocht worden.

Medica - faculteitskring studenten geneskun-

de - zou in februari '67 als eerste de impasse doorbreken door de voorstellen van de A.R. te aanvaarden. Andere faculteiten volgden dit v.b. zodat de gespannen situatie vlug afkoelde.

Vice-Rector Mgr. Maertens schrijft in mei '67 een evaluatienota over de 'medezeggenschap van studenten & wetenschappelijk personeel'. Hij doet o.m. het voorstel "studenten en W.P. op alle F.R. uit te nodigen en hen daar een adviserende stem te geven. Zij mogen echter niet deelnemen aan de zittingen van de A.R., doch moeten gehoord worden over die zaken die hen aanbelangen en zij kunnen steeds via het Bureau van de A.R. punten voor de agenda laten aanbrengen". Het blijft erg rustig!

In het *Manifest van het Actiecomité Universitaire Expansie* (24 november '67) lezen we in punt 5: "De student staat centraal in de universiteit. Wij eisen medezeggenschap. Het wordt hoog tijd dat de student erkend wordt en dat men hem toelaat een 'actieve' rol te vervullen in het onderwijs."

en de eerste dag was er niets, en de academische raad schiep een commissie, en die commissie begon haar werkzaamheden, en de academische raad zag dat het goed was, en zijn leden fluisterden: de wereld wil bedreven worden en wij hebben haar bedreven... aldus geschiedde het aan de katholieke universiteit leuven nederlanders, in het jaar onzes heren 1968...

De degelijk voorbereide en goed geleide harde revolts van januari '68 (overheveling van UCL) was de aanleiding tot het ontslag van de regering Van den Boeynants in februari '68. In de bijlage van de nieuwe regeringsverklaring wordt melding gemaakt van een *Conferentie voor Universitaire Vernieuwing* (welke later zou worden uitgebreid tot geheel het H.O.). Zij kreeg als opdracht "aan de regering voorstellen te doen betreffende... de effectieve deelneming van de verschillende geleidingen van de universitaire gemeenschap aan het wetenschappelijk & administratief beheer". Deze 'conferentie' start haar werkzaamheden in juli '68 en telt voor de KUL 3 studentenafgevaardigden.

Aangezien dit van weinig nut is voor deze problematiek, gaan we hier niet verder in op de resultaten van die 'conferentie'.

Na een buitengewone zitting van de A.R. in juni '68, laat Protector De Somer de studentenvertegenwoordigers weten dat "er nieuwe structuren nodig geacht worden en dat de verschillende geleidingen vlg. hun specifieke rol direct in de beleidsvorming moeten betrekken worden". Er wordt een *Commissie Universiteitsherstructurering* opgericht - bestaande uit 5 afgevaardigden van de groepen A.P., W.P. en studenten; nadien zou ook het A.T.P. in de werkgroep betrokken worden. Deze commissie krijgt een tweeledige opdracht met: 1° het vastleggen van de hoofdlijnen i.v.m. de zin, opdrachten en activiteiten van de Universiteit; 2° het voorstellen van structuren die zorgen voor een doelmatige en efficiënte werking binnen dewelke dit permanent denkproces mogelijk wordt.

Bij die gelegenheid vraagt de studentengeleding een "volledig informatierecht en mogelijkheid aanwezig te zijn op alle vergaderingen" om zo haar taak binnen de 'commissie' degelijk te kunnen volbrengen.

vervolg van p.13 kronologie van de zestiger jaren

onder Cohn-Bendit, voor de universitaire tuchtraad geroepen. Uit protest bezetten studenten de Sarbonne, maar worden door de politie uiteengebroken. Hiertegen en uit protest tegen het sluiten van de Sarbonne door onderwijsminister Peyrefitte, komt het tot massale studentenprotesten en hardhandig politie-optreden. Als gevolg van de harde politieke acties verklaren de vakbonden CGT en CFDT zich solidair met de studenten. Als de onderhandelingen om de Sarbonne weer te openen afspringen, barrikaderen 20000 studenten zich op 10 mei in het Quartier Latin, maar worden met grote middelen door een brutale Veiligheids-politiemacht uiteengebroken. Daarop besluiten de vakbonden tot een 24-urenstaking. Meer dan 1 miljoen arbeiders en studenten houden op 13 mei een demonstratie, die eindigt met de bezetting van de Sarbonne, die wordt uitgeroepen tot "autonome universiteit voor studenten en arbeiders" en wordt enige dagen later het Odeontheater bezet en als "Vrij Volkstheater" gebruikt voor permanente discussies. Ondertussen breken stakingen en bezettingen uit in de fabrieken Sud-Aviation en Renault. President De Gaulle breekt zijn staatsbezoek aan Roemenië af om in een TV-toespraak een referendum over participatie van de burgers aan te kondigen. Demonstraties en straatgevechten blijven doorgaan. De overeenkomst tussen vakbonden en patronen in de "akkoorden van Grenelle", waarbij alle vakbonden worden ingewilligd, wordt echter door de arbeiders verworpen, gaan zij in hun tweede stakingsweek en komt het opnieuw tot een massale eenheidsmanifestatie van studenten en arbeiders. Ondertussen gaat De Gaulle zich verzekeren van de steun van de Franse strijdkrachten. Via de radio (de TV is ook in staking) kondigt de president nieuwe verkiezingen aan die moeten uitmaken of er chaos blijft of orde komt. Hierop betuigen bijna een miljoen gaullisten hun trouw aan De Gaulle in een manifestatie. Na de gewelddadige ontruiming van de ORTF, de Renaultfabrieken in Flins, het Odeontheater en de Sarbonne, behalen de gaullisten bij de verkiezingen van 23 en 30 juni de absolute meerderheid.

Onafhankelijk van de gebeurtenissen in Parijs, komt het bijna in alle delen van de wereld tot universiteitsbezettingen, massademonstraties en straatgevechten met de ordestrijdkrachten: Wenen, Rome, Belgrado, Madrid, Londen, Essex, Ankara, Istanbul, New York, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Tokio...

21 augustus

Na het mislukken van drie kort opeenvolgende conferenties van het Oostblok over de hervormingskoers van de Tsjecho-Slovaakse KP en de daaropvolgende militaire manoeuvres langs de Tsjecho-Slovaakse grens van troepen van het Warschau-pakt, bezetten legerenheden van de SU, DDR, Hongarije, Polen en Bulgarije het land van de "Praagse Lente". Grote delen van de bevolking plegen passief verzet. Desondanks moeten president Svoboda en partijleider Dubcek het "troepenstationeringsverdrag" van 20000 Warschau-paktsoldaten erkennen. Deze twee plus vele andere vooraanstaanden van de Praagse Lente verdwijnen van het politieke toneel.

25-28 augustus

Tijdens de Democratische Partijkonventie in Chicago, waarbij Humphrey verkozen wordt om het op te nemen tegen de Republikeinse kandidaat Nixon, komt het tot gewelddadige botsingen tussen ordestrijdkrachten en betogers van "New Left" die tegen de oorlog in Vietnam protesteerden.

2 oktober

Met het oog op de XIXde Olympische Spelen in Mexico verscherpt zich in dit land de politieke tegenstelling tussen regering en vooral studenten en scholieren. In de voorbij zomer was het al tot ernstige straatgevechten geko-

De actie **informatierecht** staat vanaf nu centraal in de studentenwerking; de eisen worden besproken in het Bureau A.R. van 12 november '68. Dit resulteert in "een inlichtingenbulletin in Academische Tijdingen en in 't toelaten van vertegenwoordigers van W.P. en studenten op A.R. en F.R. - echter niet op de vergaderingen van hun resp. bureau's".

De studenten zijn van oordeel dat de A.R. niet ver genoeg is ingegaan op hun eisen; schokstaken hangen in de lucht. De A.R. blijft bij haar standpunt en tijdens het week-end van het Faculteiten-Konvent in januari '69 worden de 4 studentenvertegenwoordigers voor de A.R. aangeduid. Zij nemen een eerste maal (officieel) deel aan de zitting van de A.R. van 14 januari '69. Sinds begin '69 hebben de studenten ook zittingsrecht in de (alle) F.R. .

De 'Commissie Universiteitsherstructurering' vervolgt haar werkzaamheden en komt - tegen alle verwachtingen in - tot een eindsluitend akkoord. Wanneer haar rapport naar de faculteiten wordt doorgespeeld, wordt dit door 't professorenkorps unaniem negatief onthaald. De academische top zou dan ook omzeggens niets van deze adviezen weerhouden.

Het blijft stil ... er werd nergens gereageerd. Enkel LOVAN (W.P.) trok als bewijs van ontevredenheid haar vertegenwoordigers terug uit de A.R. (23 februari '70).

Tijdens de vakantie '70 werkte de academische top aan een nieuw herstructureringsvoorstel: de adviezen van de 'Commissie Universiteitsherstructurering' werden overgenomen voor zover deze niet ingingen tegen de positie van de academici - voor de rest bleef men bij de oude structuren. Het A.T.P. wordt niet in de besluitvorming betrokken en de andere geleidingen (studenten, W.P. en niet full-time AP krijgen samen 2/5 van de stemmen in de diverse raden) worden niet betrokken bij de beleidsvoorbereiding evenmin als ze inzicht krijgen in en controle over de uitvoeringsmodaliteiten.

Alhoewel dit voorstel - qua geest - niet overeenstemde met het resultaat van de 'Commissie Universiteitsherstructurering' kwam er toch geen reactie van de studentenvertegenwoordigers in de A.R. .

*Je participe
tu participe
il participe
nous participons
vous participez
ils participent*

Anno '78 zitten we nog steeds met dezelfde structuur als in '71. De studentenvertegenwoordigers - hoe gering hun aantal ook vaak moge zijn - hebben medebeslissingsrecht in de beleidsorganen op facultair en centraal universitair niveau. Zelfs in sommige bureau's van Faculteits- of Departementraad werden ze toegelaten. De resultaten zijn afhankelijk van de manier van werken en de opties die door de studentenafgevaardigden (of door de kring of kringraad) worden gevolgd.

Over medebeheer wordt nog weinig gesproken!

INHOUDELIJKE BEDENKINGEN

De problematiek van 'medezeggenschap en medebeheer' is vrij laat als aandachtspunt in de studentenwerking opgedoken, en dit geldt eveneens voor Duitsland, Frankrijk, Amerika, ... waar men in '68 vaak minder ver stond dan bij ons (cf. rapport van het Universitair Studiebureau van de KUL - 1969).

Men is er trouwens nimmer in geslaagd een brede studentenmassa voor deze eisen gevoelig te maken ... en dit heeft duidelijke consequenties gehad op de gevoerde acties en op de resultaten van de inspraakmogelijkheden die wél verkregen werden.

Een viertal voorwaarden moeten vervuld zijn wil men enig effect zien uitgaan van de studenteninspraak :

1° **competentie** - de studentenafgevaardigden

moeten kunnen meepraten en voorstellen doen; dit noodzaakt; een voldoende/volledige informatie en een flink stuk interesse, engagement en inzicht vanwege de studentenvertegenwoordigers.

2° **continuitéit** - de studenten verblijven een geringe periode aan de universiteit; hun vertegenwoordigers kunnen 2 max. 3 jaren meedraaien. Dit vereist een volledig en tijdig doorgeven van alle informatie, een degelijk archief dat gebruikt wordt en een Lange Termijnvisie van de studentenwerking.

3° **representativiteit** - dit stoelt niet alleen op het democratisch aanstellen van de vertegenwoordigers; het betrekken van de brede studentenmassa in de voorgedragen standpunten, voorstellen, eisen ... is hierbij van evengroot belang.

4° **revendikativiteit** - bij het medebeslissen worden de studenten voor een groot stuk medegeïntegreerd in de universitaire structuren; ze dragen medeverantwoordelijkheid, moeten er actief en positief aan meewerken ... doch kunnen dit vaak niet anders dan door het stellen van eisen.

Het professorenkorps heeft lange tijd verzet geleut ten overstaan van meer studenteninspraak o.m. omdat hogervermelde voorwaarden niet gerealiseerd waren.

In verschillende rapporten lezen we dat we de trein gemist hebben en dat de studenteninspraak grotendeels mislukt is:

- er is weinig of geen controle op de studentenvertegenwoordigers;
- de interessedrempel van de doorsnee-student ligt vrij laag - enkel wat zijn eigen concrete situatie aangaat interesseert hem;
- de informatie blijft (al dan niet met opzet) erg technisch en vaak ontoegankelijk;
- de beslissingen worden regelmatig buiten de de betreffende organen genomen, nl. in de bureau's, informeel ... in de wandelgangen;
- men 'gelooft' niet meer in de kracht van de studenteninspraak, en dit omdat men numeriek in de minderheid staat en tevens omwille van hogergenoemde situatie
- dit resulteert in een passieve houding met als maar minder engagement en interesse ...
- opportunisme en collaboratie van de studentenvertegenwoordigers in de inspraakorganen zijn dan geen fictie meer.

DE TOEKOMST?

Vooraleer een nog grotere inspraak te eisen zouden we er goed aan doen de bestaande mogelijkheden ten volle te benutten; de ervaring leert dat door technische en tactische competentie enerzijds en door consequent doorzetten anderzijds men er in slaagt gezag af te dwingen bij de andere zijde en resultaten - gunstig voor de studenten - te behalen.

Studentenvertegenwoordigers moeten duidelijk de consequenties van hun engagement onder ogen durven zien; een permanente afzetbaarheid en verantwoordingsplicht kunnen daarbij efficiënte hulpmiddelen zijn.

Een degelijke taakverdeling, een tijdige en concreet uitgewerkte voorbereiding, een verantwoorde verdediging van standpunten, eisen en voorstellen, en een volgehouden opvolging van de behandelde problemen zou je als draagpunten van een mogelijke studenteninspraak kunnen beschouwen. ●

jo libens

Documentatie :

- Palfijn nr. 2 (Medica), februari/maart '71
- Studentenrevolte en formele deelname aan het univ. beleid. Enkele buitenlandse gevallen, U.S.B.-rapport KUL 1969
- Faculteitsraden : een noodzaak of bijzaak, P. Geeraert, RUG februari '77
- Universitaire problematiek '65 - '70 in Universitas en in Ons Leven, seminariewerk Politieke Geschiedenis van P. Meertens, '76
- Aspects de la vie étudiante, secteur social et culturel Louvain, avril '71
- 24 maanden Nationale Opvoeding, Ministerie van N.O., 1971
- Zin en onzin van studenteninspraak, interuniversitaire studiedag aan de V.U.B. op 27 maart '76 (voorbereidende tekst + verslag)
- Congresteksten en memoranda van V.V.S., 1961 t/m 1970

kronologie van de zestiger jaren

Men **de protest richt zich vooral tegen de prestigepolitiek van de regering van dit ontwikkelingsland en voor hervorming van het onderwijs**. Tijdens een massademonstratie van bijna een half miljoen scholieren en studenten worden deze samengevoerd en openen leger en politie het machinevuur op de weeloze massa; hierbij vallen 500 doden en worden meer dan 2000 demonstranten aangehouden. Ondanks deze "Mexicaanse Herfst" vinden de Olympische Spelen gewoon plaats.

1969

16 januari

De Tsjechische student Jan Palach pleegt op het Praagse Wenzelplein zelfmoord door zelfverbranding als protest tegen de bezetting van het land. Als gevolg hiervan worden er voor het eerst grote openlijke demonstraties tegen de bezettingsmachten gehouden.

13 mei

In Amsterdam bezetten studenten, weldra met de steun van bouwvakarbeiders, het Maagdenhuis, het administratief gebouw van de universiteit om hun eisen i.v.m. medebeslissingsrecht kracht bij te zetten. Op 20.5 wordt het gebouw, na vele schermutselingen tijdens de vorige dagen, onder passief verzet door de politie ontruimd.

12 juni

Aan de Berlijnse F.U. wordt de "Rode Cel Germanistiek" opgericht, waarna in bijna alle BRD-universiteiten dergelijke marxistisch-leninistisch georiënteerde Hogeschoolcellen ontstaan. Deze rode cellen willen een "revolutionaire beroepspraxis voor de klassenstrijd" voorbereiden en "een bijdrage tot de vernietiging van de bourgeoisie" en "tot bestrijding van de Klasse-universiteiten" leveren.

18 juni

Het Amerikaanse overkoepelende studentenorgaan splits zich in de maoïstische SWA (Students Workers Alliance) en de anti-autoritaire RYM (Revolutionary Youth Movement), waaruit de "Weathermen" (naar een lied van B. Dylan) ontstaan, die later militante stadsguerilla-activiteiten ondernemen.

15-17 augustus

Onder het motto "Love and Peace" stromen op de weiden van Woodstock 400000 jongeren samen voor een driedaags popfestival. Het wordt een festival met vele grote namen en gaat door in een vriendelijke en ontspannen atmosfeer.

17-19 augustus

Na de 50 uren durende "slag van Bogside" in het Noord-Ierse Londonderry, waarin de onderdrukte katholieke minderheid zich verweerd tegen een overmacht aan protestantse politiemacht, besluit premier Wilson speciale troepen naar Noord-Ierland te sturen. Daarmee begint de Noord-Ierse burgeroorlog.

3 september

Onder het motto "De leeftijd van 79 jaar sterft de Noordvietnamese president Ho Chi Minh. Hij was een voorbeeld voor de studentengeneratie van de tweede helft der zestiger jaren.

21 oktober

In Bonn begint, met de verkiezing van Willy Brandt tot bondskanselier, de regering van de socialistische-liberale coalitie.

(bron: P. MOSLER, Was wir wollten, was wir wurden, Hamburg, 1977)

TOT 18 JUNI GAAT ER IN DE PASSAGE 44 (Kruidentuinlaan) TE BRUSSEL EEN TENTOONSTELLING DOOR OVER 'MEI '68'.

WEGWIJZER 68

DE ROERIGE EN OPROERIGE JAREN 55-75

In 1975 vierde het jongerenblad "Vandaag" zijn 10de verjaardag. Naar aanleiding hiervan werd een artikelenreeks geschreven over de jeugdcultuur 1955-1975 door I. De Kessel. Deze bijdragen werden gebundeld in één dossier.

Op internationale schaal wordt de opkomst van de jeugd als maatschappelijke groep getekend, en ontleed. Hierbij worden verschillende periodes onderkent, met specifieke kenmerken en invloeden. Naast het aanbrengen van feiten (waarbij de aandacht voor de muziek opvalt), wordt er telkens geprobeerd de achterliggende gronden voor een bepaalde periode te analyseren, aan de hand van een uitvoerige bibliografie.

Voor een goed begrip van de oproerige zestiger jaren, tenslotte het decennium van de jeugd, is dit dossier niet zonder belang. (mm)

LE FONDS DE L'AIR EST ROUGE

Fransse film uit 1977 van Chris Marker

In het enige filmtijdschrift dat Vlaanderen rijk is, "Film en Televisie" werd deze montagefilm van de geëngageerde cineast Chris Marker met enkele zinnen afgedaan: "deze prent staat een succesrijke carrière te wachten in de kringen waar men politiek, Lees Marxistisch engagement, boven film stelt".

Je hoeft echter helemaal geen marxist te zijn om onder de indruk te komen van de "verpletterende werking" van deze film, die zonder enige kunstmatige rethoriek werd samengesteld en opgebouwd.

In vier luiken, "Van Vietnam tot de dood van Che", "Mei '68 en de rest...", "Van Praagse Lente tot het 'programme commun'" en "Van Chili tot... wat eigenlijk?" schetst Marker de ontwikkelingen in de wereldgeschiedenis vanaf de helft van de zestiger jaren tot nu, een ontwikkeling die zal leiden tot de (letterlijke) ontploffing van onze wereld (met de druk op de atoomknop). (Een echte marxist zou tenminste poneren dat de revolutie meer dan ooit noodzakelijk is...)

De film is volledig gemonteerd uit journaalfilms, zowel aktualiteitsdocumenten als interviews, verweven met uitspraken van mensen uit diverse hoeken (geen enkele rechtstreekse eigen commentaar van de maker).

Er worden gebeurtenissen aangehaald die de mogelijkheden tot een andere, betere wereld in zicht stellen, mogelijkheden die echter, door verdeeldheid, manipulatie door de machthebbers, regelrechte repressie... de bodem worden ingeslagen, actie na actie, keer op keer... Een monument van een film, die optimistisch begint met de revolutiebeelden uit Eisensteins "Potemkin" maar bloed-rood eindigt in de eindgeriek.

De vier uur dat de prent duur, vervelen praktisch nergens. En de eerste indruk, na het bekijken ervan, is inderdaad pessimistisch, bijna fatalistisch.

Maar roept hij daardoor juist niet de vraag op naar een "nieuw '68", naar een nieuwe mens en een nieuwe samenleving, als we tenminste het hele boeltje niet willen laten ontploffen? (mm)

DAT WAS 1968

Bij de EPO-uitgeverij verscheen een boek over 1968 de hand van Ludo Martens en Kris Mercks, die het uur van '68 en '68 in Leuven aan de lijve hebben onderzocht en het verder meege dragen hebben in hun later engagement. In drie grote delen wordt onderzocht wat er gebeurde in Leuven en Gent, hoe uit die beweging een nieuwe linkse stroming is ontstaan en welke invloeden het gezicht van de studentenbeweging vanaf '68 bepaalden. Wat iedereen aan dit boek zal kunnen appreciëren is het vele documentatiemateriaal uit de zestiger jaren dat inherent deel uitmaakt van het boek en duidelijk maakt waartegen gerevolteerd werd en hoe er door diverse instanties tegen gerageerd werd.

In de kommentaar op de gebeurtenissen (waarbij een ernstige poging wordt ondernomen om een plot leesbare stijl te hanteren) kan echter niet vermeden worden dat men aan "hineininterpretatie" doet: de studentenbeweging van de zestiger jaren in Vlaanderen bekijken door de bril van 1978, vanuit de evolutie en positie die Amada nu inneemt.

Behalve dan de gebeurtenissen uit '68, beschrijft het boek niet zózeer de ontwikkeling van de studentenbeweging in het algemeen, dan

wel deze van de geradikaliseerde groep en put het werk hieruit zijn verdienste. (mm)

MEI '68: DE GROTE KATER

Na de grote roes van de zestiger jaren, de ontnuchtering in de jaren zeventig. Wat is die opstandige beweging geweest in Nederland, België, Frankrijk, Italië en West-Duitsland, en vooral: wat is ervan geworden? Dat is de vraag die men probeert te beantwoorden in het boek "Mei '68: de grote kater", in de reeks "Dossiers" van uitgeverij Manteau. De bijdrage over Nederland (Igor Cornelissen) geeft een zo breed mogelijk beeld van de sociale en politieke ontwikkeling vanaf W.O.II, dat ertoe leidde dat Nederland sowat in slaap werd gewiegd door de economische welvaart. Het zijn de provo's die de welvaart en de besaardheid van de Nederlanders in vraag stellen en hun ongenoegen daarover uiten op ludieke wijze. Provo zelf blijft maar kort bestaan, maar heeft een activerende rol gespeeld zowel op politiek, sociaal als cultureel vlak, gevoerd door duizenden activisten in verschillende bewegingen, los van officiële partijen en instituties.

Jos De Man bepaalt zijn terrein over België smaller, vertrekt in Leuven bij 13 mei '68 en schetst, via interviews, de evolutie van de

studentenbeweging (vooral SVB) die zich naar het einde der jaren '60 gaat toespitsen op de arbeidersbeweging. De invloed van deze evolutie is nu nog steeds merkbaar in de arbeidersbeweging: bij conflicten gaan arbeiders zich vaker zelfstandig organiseren, dikwijls los van de vakbond of zelfs ertegenin; het bewustzijn van de eigen kracht is hen bijgebracht vanuit de jaren '60.

In zijn bijdrage over Frankrijk beperkt Piet Piryns zich vooral tot een feitenweergave en een analyse van de krachten die mei '68 bepaalden: het ongenoegen en de acties van de studenten, de repressie van de overheid, de solidariteit en stakingen bij de arbeiders, de (aanvankelijk wantrouwige) houding van de vakbonden en partijleidingen. Ondanks de "restauratie" (gaullistische overwinning op 30 juni bij de verkiezingen) heeft '68 in Frankrijk

toch iets opgeleverd: "een elementaire anti-autoritaire reflex, en het bewustzijn bij steeds meer mensen dat ze niet over zich moeten laten lopen.

De delen over Italië (Loucki Content) en West-Duitsland (Martin van Amerongen) richten de aandacht vooral op de terroristische bewegingen in deze landen: de wortels in de jaren '60, de motieven en de acties in de zeventiger jaren en de verstarring en steeds gewelddadiger activiteiten in de laatste jaren. De BRD-bijdrage heeft ook oog voor de wederzijdse betrouwen tussen terroristen en het politieke klimaat; het artikel sluit alles behalve optimistisch af. Dit in tegenstelling tot de tekst over Italië, waarin geweten wordt op de anti-autoritaire invloed en de verovering van nieuwe vrijheden, vooral op het persoonlijke vlak, als uitvloeisel van de zestiger jaren.

Door het feit dat elk van de vijf auteurs (allen journalisten) de zestiger en zeventiger jaren vanuit een eigen invalshoek bekijken en zich meestal beperken tot een specifiek thema of verschijnsel, is het boek onevenwichtig en laat moeilijk een vergelijk tussen de vijf landen toe. Het gaat hier dus niet om een samenhangend boek, maar eerder om een bundeling van reflecties, die

elk op zich hun waarde hebben, al blijven er in de verschillende bijdragen onbeantwoorde vragen opduiken, vooral: wat waren de diepe motieven, wat was oorszaak, wat gevolg. (mm)

JONAS QUI AURA VINGT ANS DANS L'ANNEE DEUX MILLE

Frans-Zwitserse film uit 1976 van Alain Tanner, met o.a. Jean-Luc Bideau, Miou-Miou e.a.

Een film die eerder een meditatie is, in de vorm van een hedendaagse fabel, over de vele mogelijke en gemaakte levensopties van een groep jonge mensen, die volwassen werden tijdens de gebeurtenissen van '68. De film stelt meer vragen dan dat hij vaststellingen maakt of oplossingen geeft; hij toont eerder de verwarring van een "verloren" generatie. (S&S)

ook nog...

10 JAAR NA MEI '68

(VVS & DAF-brochure, april-mei 1978)

MAI '68 - MAI '78

LE MONDE DE L'EDUCATION, mei 1978

DE ZESTIGER EN ZEVENTIGER JAREN: BEWEGING & TEGENBEWEGING

(DIC-map 65, De Horsink)

MEI '68: VERBODEN TE VERBIEDEN

(HUMO, 4 mei 1978)

MEI '68: DE FURIE OVER VLAANDEREN

(HUMO, 11 mei 1978)

MEI '68: IN HET BLOED KIEMT DE AKTIE

(HUMO, 18 mei 1978)

MEI '68

(VRT: NEDERLAND, kleurenkatern 8 april 1978)

Veto, jaargang 4 wordt afgesloten met nog één nummer (18), einde mei-begin juni.